Է. ՏԱՐԻ 1909 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ. Տ. 28 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն. Տ. 9 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 22 ՇԷՎՎԱԼ 1307 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

160
80
40
200
100
56
28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Փեթերսպուրկի և Պուքրէշի կառավարութեանց միջեւ ծանուցագրեր կը փոխանակուին Ռումանիոյ Նորաշէն ամրութեանց խնդրոյն վրայ։ Այս է օրուան կարեւորագոյն դէպքերէն մին։ Գրած էինք անցեալները թէ Ռուսիա անտարբեր չի կրնար դիտել իր սահմանաց վրայ ռումանական ամրութեանց շինութիւնը։ Սոյն զինուորական շինութեանց համար Ռումանիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ կառավարութեան վարկ խնդրելուն առթիւ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ, յորում շատ մը երեսփոխանք՝ պաշտպանելով կառավարութեան ընթացքը՝ յայտարարեցին թէ քաղաքական նըկատմանք հարկ անհրաժեշտ կ՚ընեն զՌումանիա զօրաւոր պաշտպանութեան վիճակի մէջ դնել, մանաւանդ ռուսական սահմանաց վրայ։ Այս յայտարարութիւններէն շարժեալ, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Կիրս բացատրութիւն խնդրեց ռուման կառավարութենէն, որ փութաց հաւաստել Զարին կառավարութեան թէ մասնաւորապէս ո՛չ մէկ Տէրութեան ընթացքէն շարժեալ Ռումանիա կը շինէ այս ամրութիւնները, գի ամեն դըրացեաց հետ բարեկամական յարաբերութիւններ շարունակելու փափաքող է։ Պ. Կիրս չպատասխանեց այս անորոշ պատասխանին, «և կ՚երեւի թէ չպիտի պատասխանէ՝ մինչեւ որ Ռուսիա աւարտէ իւր զինուորական վերակազմութեան ընդարձակ ձեռնարկութիւնը», կ՚ըսէ Թայմս։— Բայց երբ այդ վերակազմութիւնն ի գլուխ հանէ Ռուսիա, հաւանական չէ՞ միթէ որ Պ. Կիրսի դիւանագիտութեան պէտք չմնայ այլ եւս։ Խնդիրը փակուած չէ, և օրին մէկն եւրոպեան խաղաղութիւնը խռովելու շարժառիթներէն կամ պատրուակներէն մին կրնայ դառնալ։

—Ռումեան կառավարութիւնը նըպաստաւոր պատասխան տուաւ Սերպ կառավարութեան, որ կ՚առաջարկէր Ռումանիոյ և Սերպիոյ երկաթուղեաց գծերն իրարու կցել Դանուբի վրայէն, ի Թուռնոյեան։ Այս մասին պայմանագիր մը պիտի ստորագրուի ի մօտոյ։ Այս միացումէ ամենէն առաջ պիտի օգտի ռուսական հակարին շոգենաւային ընկերութիւնը։

—Սերպ կառավարութիւնը պիտի մասնակցի ի Լոնտոն տեղի ունենալիք միջազգային հանքային ցուցահանդիսին։

—Սերպիոյ Թափուր Թեմերուն եպիսկոպոսաց անուանման խնդրոյն վըրայ ծանր վէճ կայ սերպ կառավարութեան և Մետրապոլիտ Միխայէլ արքեպիսկոպոսի միջեւ։ Կառավարութիւնը կը սպառնայ պաշտօնանկ ընել զՄետրապոլիտն, որ անգամ մը Միլան Թագաւորին հրամանաւ պաշտօնանկ եղած և աքսորուած լինելով, կ՚երեւի թէ շատ չի վախնար այժմու խնամակալներէն։

—Ռումեան կառավարութիւնը ձեռնարկած է իւր 6% տոկոսաբեր պարտքն 4%ի փոխարկելու, բայց գերման արժէթաբրք ոմանք կը հակառակին, և կ՚ըսուի թէ նախարարապետ Քափրիվի անոնց իրաւունքները պիտի պաշտպանէ՝ բողոքագիր դրկելով Պուքրէշի դահլիճին։ Բայց ռուման կառավարութիւնն այս ընդդիմութեան և այս դիւանագիտական միջամտութեան առջեւ չի կասիր, և վստահ իւր գանձային վիճակին վրայ՝ ի գլուխ պիտի հանէ մտադրեալ փոփոխութիւնը։

—Պուրկաս-Եամպոլի երկաթուղւոյն շինութիւնն յաջողապէս ի գլուխ հանելէ ետքը, պուլկար կառավարութեան գլխաւոր գործն է այժմ Պուրկասի նաւահանգիստը շինել տալ, Սեւ ծովու ընդարձակագոյն և լաւագոյն նաւահանգիստներէն մին ընծայելով զայն, և յայտնի է թէ «ընդարձակագոյն և լաւագոյն նաւահանգիստք» չեն վնասեր «հիւրամեծ» Սեւ ծովուն մէջ։ Ընդ. անօրինութեամբ անգլիացի համբաւաւոր ճարտարագէտ Սըր Ջարլզ Հարթլի, 800 մեթր երկայնութեամբ թումբ մը պիտի շինուի, Սեւ ծովու կատաղութեան դէմ պաշտպանելու համար նաւահանգիստն, որ երկայնութեամբ լայն ծովափ մ՚ալ պիտի շինուի, ուր պիտի յանդի Նորաշէն երկաթեայ գծին ծայրը։ Ծովեզրին վրայ կարգ մ՚ալ մթերանոցք պիտի շինուին, և այս ամեն շինութեանց համար իբր ութ միլիոն ֆր. ծախք ենթադրուած է։

—Պուլկար կառավարութիւնը մըտադրած էր ընդարձակ ռազմափորձեր կատարել տալ Սլիվնիցայի պատմական դաշտերուն մէջ։ Տասն և վեց փաշտ հետեւակ, ութ փաշտ հրետաւոր (թնդանօթաձիգ) և շատ մը հեծելազօրք պիտի մասնակցէին այս ռազմափորձերու։ Բայց սերպ կառավարութիւնը գոց ելաւ, լսելով թէ այնչափ մեծաքանակ զօրք կը համախմբէ Փիրոթի սահմանակից սերպ քաղաքէն հազիւ մէկ աւուր ճամբայ հեռի։ Պուլկարիա ետ կեցաւ այս մտադրութենէն։ Սերպ կառավարութիւնն աւելի յառաջ անցաւ և բացատրութիւն պահանջեց Վիտինի պահապան զօրաց ժամանակի ռազմափորձերուն վրայ։ Սոֆիայի կառավարութիւնը պատասխանեց թէ Պուլկարիոյ ամեն կողմերը պահապան զօրքերն այնպիսի փորձեր պարբերաբար կը կատարեն, և եթէ Վիտինի զօրքը բերդէն դուրս դաշտին մէջ բանակած է, պատճառն այն է որ ամառը պուլկար զօրքը քաղաքէն դուրս բնակեցնել սովորութիւն է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Օտեսայի զինուորական շրջանակին հրամատար Զօր. Ռոօփ Փեթերսպուրկ կանչուեցաւ՝ ի խորհրդակցութիւն այն ընդարձակ ռազմափորձերուն վրայ որք այս ամառ պիտի կատարին ի Հարաւային Ռուսիա։ Առաջին անգամ լինելով, պահեստի զօրքն եւս այս փորձերուն պիտի մասնակցի։ Տեսակէտն մէջ ընդարձակագոյն զօրաժողովութեան փորձ մը պիտի լինին այս զինուորական շարժմանք և մարզանք։

—Իտալիոյ դաշնաժառանգին Փեթերսպուրկ այցելութիւնը կանխատրոշեալ չէր։ Երիտասարդ իշխանն անպաշտօն կերպիւ կը ճամբորդէր, և նախնական դիտաւորութիւնն էր Կովկաս ճամբով մինչեւ Կեդր. Ասիա երթալով շատանալ։ Բայց Ռուսիոյ հողին վրայ ոտք կոխելուն պէս իշխանն ուղղակի Զարէն հրաւէր ընդունեց Փեթերսպուրկ այցելու, և այնքան պատուով ընդունուեցաւ ռուս իշխանութեանց կողմէ, որ չկրցաւ հրաւէրը մերժել։ Այս դիպուածական այցելութեան վրայ քաղաքական մեկնութիւնք կը տրուին այժմ, երբ թէ Պիսմարք իշխանի հրաժարումէն ի վեր Երրեակ Նիզակակցութիւնն արդէն քայքայուած նկատելով Ռուսիա և Իտալիա իրարու կը մօտենան, եւ Ֆրանսայի հետ մէկտեղ նոր նիզակակցութիւն մը պիտի ձեւացնեն, և մինչեւ իսկ՝ ի պատրաստութիւն այս քաղաքական կարգադրութեան՝ Իտալիոյ դաշնաժառանգը Ռուսիոյ կայսեր դստեր հետ նշանելու խօսք կայ։ Վերջապէս, Պ. Կիրսի հրաժարման նորագոյն լուրն եւս քաղաքական փոփոխութեան խորհրդին կը վերագրուի։ Այս ենթադրութիւններն հրատարակող լրագիրք կը մոռնան սակայն թէ այս պահու Նափոլի իշխանը կը վայելէ ո՛չ թէ Զարին այլ Գերմանիոյ կայսեր հիւրընկալութիւնն, և ո՛չ թէ առանձինն, այլ իւր մօր հետ։ Չեր արժեր կարծենք՝ երիտասարդ և անպատասխանատու իշխանի մը զբօսական պտոյտին վրայ սպանիական այնքան հոյակապ դղեակներ կառուցանել։

—Անցեալ շաբաթ օր ի Փեթերսպուրկ Կայսեր, իւր գերդաստանին և Նափոլի իշխանին ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ Փ...-...-Զ... (Բեւեռական Աստղ) անուն կայսերական նոր և հոյակապ զբօսանաւուն և ուրիշ նորաշէն թնդանօթակիր մը ի Նեւա գետ իջուցման արարողութիւնը։

—Չինաց կառավարութիւնը բանակցութիւններ բացաւ Փեքինի ռուս դեսպանին հետ, ռուս պաշտօնակալներ դրկելու համար ի Չին, փոխանակ գերման պաշտօնակալներու, որոց պայմանաժամը կ՚աւարտի այս տարի։ Այս ռուս պաշտօնակալք, իրենց գերմանացի նախորդներուն պէս, չինական բանակին հրահանգիչ և կրթիչ պիտի լինին և Թիէն-Չինի զինուորական վարժարանին դասատու։

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Գրաւադրութիւնը շատ ընդհանրացած է Ֆրանսայի մէջ, գլխաւորապէս ձիարշաւներու առթիւ։ Որովհետեւ ձիարշաւի պահուն գրաւ դնել ի վաղուց անտի կայ, բայց Ֆրանսայի մէջ այս խաղամոլութիւն շատ ծաւալած և ճիւղաւորուած է, և մանաւանդ մեծ փորձութիւն եղած է աղքատ դասուց համար, որք իրենց փոքրիկ խնայութիւնները կը յանձնեն գրաւադրութեան գործակալներուն, դիւրին և ապահով շահ մ՚ընելու յուսով։ Ներքին գործոց նախարար Պ. Քոնսթան այս խաղամոլութեան առաջքն առնելու համար կանոնագիր մը հրատարակեց, որով կը թոյլատրէ միայն ձիարշաւի ասպարէզին վրայ կատարուած գրաւադրութիւն, և գինետուներու մէջ և ուրիշ հանրային վայրեր հաստատուած մասնաճիւղերն և փոքր գրասենեակ աղքատ դասուց մասնակցութիւնը կ՚արգիլէ նոյն պատիժներով զորս օրէնքը կը սահմանէ խաղամոլաց դէմ։ Ձիարշաւի առթիւ կատարուած գրաւներուն հասոյթէն կարեւոր մաս մը աղքատախնամ հաստատութեանց յատկացած է։

—Երեսփ. Ժողովոյ ելեւմտից յանձնաժողովը երկուքի դէմ 19 քուէով ընդունեց նոր փոխառութեան ծրագիրն, որուն համեմատ 700 միլիոն ֆր.ի արժողութեամբ վեցամեայ գանձատոմս Պետական արժեթղթերու պիտի փերածուին, որք ուրոյն փոխառութեան ձեւով ի հրապարակ պիտի հանուին։

—Փարիզեան լրագիրք կը պատմեն թէ «Յարութիւն Ղարիպեան անուն 18ամեայ երիտասարդ Պարսիկ մը(*), որ կը ծառայէ իւր հայրենակիցներէն գոհարավաճառ Պ. Ներսիսեանի վաճառատան մէջ, ի Փարիզ, Բառէ փողոց, մայիս 30ին Քոնթուառ տ՚էսքոմթի դրամատունը կը զրկուի 4,700 ֆր.ի գումար մը գանձելու։ Ղարիպեան կը գանձէ, բայց ի վերադարձին անգլիական արտասանութեամբ մարդ մը, ճարտար պատրուակաւ մը, այս գումարը պարունակող պայուսակը կը կորզէ հայազգւոյն ձեռքէն։ Սա բողոք կը բառնայ ոստիկանութեան, որ գողը փնտռելու վըրայ է։

—Թէաթրօֆօն։ Այս է անունն նոր և զարմանալի գործիքի մը, որ մայիս 28ին առաջին անգամ փորձուեցաւ ի Փարիզ, և որով Օբերայի Թատրոնի մը կամ Նուագահանդէսի մը բոլոր երգերն ու նուագածութիւնք որոշ կը լսուին հեռաւոր տեղերէ։ Մարդ ակջը փակելով, ինքզինք նուագածուաց և երգեցողաց մէջ կը կարծէ։ Երաժշտական հաստատութիւնք Թատրոնաց թելեր կը հաստատեն գլխաւոր պանդոկներու և ճաշարաններու հետ, ուր յաճախորդք իրենց սեղանին առջեւ կամ սենեակին մէջ, ընթրիք երաժշտութիւն լսելու հաճոյքն եւս պիտի վայելեն։ Մասնաւոր անհատք եւս կարող են բաժանորդ գրուիլ, ինչպէս հեռաձայն գործեաց։ Նոյն գործիք աւելի կանոնաւորելով, պարզ Թատրերգութեանց եւս արձագանգը հեշտի հաղորդելու պիտի ծառայէ յաջողապէս։

—Եկմտական յանձնաժողովոյ տեղեկաբերը, Տերակոյին մէջ արտաքին գործոց պաշտօնատան ինչ ինչ ծախուց վրայ բացատրութիւններ տալու հրաւիրուելով, գովեց ֆրանսացի կրօնաւորաց, մանաւանդ Ֆրէրներուն, Լազարիստներուն, Ճիզուիթներուն եւ միսիոնարներուն մատուցած ծառայութիւններն ի յառաջացումն ֆրանսական ազդեցութեան։ Ցոյց տուաւ թէ այս կրօնաւոր միաբանութիւնք աւելի ազդուապէս կը ծառայեն ֆրանսական ազդեցութեան քան հասարակ աշխարհիկ կղերն։—«Ուրեմն, այս փըրանսասէր, այս օգտակար եկեղեցականներն ինչո՞ւ կ՚արտաքսէք Ֆրանսայէն, ինչո՞ւ օրինական արգելքներ կը դնէք նոր եկեղեցականաց պատրաստութեան ի Ֆրանսա,» կը հարցունեն՝ իրաւամբ՝ միապետական-կաթոլիկ լրագիրք։

—Պ. Ռիպօ անցեալ երկուշաբթի նախագահեց ֆրանսական լեզուն արեւելեան երկրաց մէջ ծաւալելու նպատակաւ կազմեալ «Ֆրանսական Դաշնակցութեան» տարեկան հացկերոյթին, որուն ներկայ էին արդի եւ նախ՝ին բազմաթիւ նախարարք և ականաւոր անձինք ամէն դասէ։ Իւր բանախօսութեամբ, գովեց այս ընկերակցութիւնն, որ քանի հազար կամաւորաց բանակ մը կը նշանակէ ի զարգացումն ֆրանսական ազդեցութեան յԱրեւելս, տարածմամբ ֆրանսերէն լեզուի։ Որովհետեւ այս ընկերակցութիւն անհատական նախաձեռնութենէ բխած է, ինչպէս օրինակը շատ կայ Անգլիոյ մէջ, և անհատական ճգամբք կը շարունակուի։ Ազգային լեզուն հզօր պահապանն է ազգութեան, ըսաւ Պ. Ռիպօ, պատմելով թէ ո՛րչափ զգածուած էր յԱմերիկա Միսիսիպիի հովտին մէջ ուրեք ուրեք՝ անգլիախօս ժողովրդեան ովկէանին մէջ տեղ՝ ֆրանսախօս բնակչաց կղզեակներ գտնելով, և մանաւանդ ի Քանատա այցելով ամբողջ գիւղեր, որք ֆրանսական լեզուին հետ ֆրանսական զգացումները պահած են զարդ։ Ընկերակցութեան ճգանք կը միտին Ֆրանսայի աւանդական ազդեցութիւնը պահպանելու և զօրացնելու այնպիսի երկրաց մէջ ուր Օսմանեան և Հռոմէական կայսրութեանց ի վեր ֆրանսական անունն այնքան բարձր կը հնչէ։ Շնորհիւ այս ընկերակցութեան, ֆրանսերէնն եւս քան զեւս պիտի տարածուի յԵգիպտոս, ի Սուրիա և ի Թունուզ մանաւանդ, ուր Ֆրանսայի գերակշռութիւնն ամրապէս հաստատուած է, ըսաւ Պ. Ռիպօ։ Իտալիա, որոյ եկմտացոյցը շատ փոքր է բաղդատմամբ Ֆրանսայի եկմտացոյցին, Ֆրանսայէն աւելի զոհողութիւններ կ՚ընէ իւր լեզուն այս արեւելեան երկրաց մէջ ծաւալելու համար։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան եկմտացոյցէն այս նպատակաւ 1,200,000 ֆր. կը տրուի, մինչ Ֆրանսայի կառավարութիւնը կէս միլիոն ֆր.էն աւելի չի տար նոյն նպատակաւ, և այս գումարն իսկ գիչել կ՚ուզէ ելեւմտից յանձնաժողովը։

—Փարիզի քաղաքային խորհրդոյ նոր ատենապետը, Պ. Էմիլ Ռիշառ, որ 41 քուէով ընտրեցաւ, (մինչ չափաւոր հանրապետական Պ. Լամուէօ 31 քուէ միայն ստացաւ,) Փարիզ քաղաքին ինքնավարութիւն տալու դատին պաշտպաններէն է, որուն համեմատ բովանդակ Փարիզ մէկ քաղաքապետ պէտք է ունենայ, մինչ հիմա 20 թաղապետք կան Փարիզի 20 թաղային շրջանակաց համեմատ։ Այս դըրութեան կը հակառակին բոլոր չափաւոր տարրք, յուշելով որ Փարիզի ծայրայեղ տարրք Պետութեան մէջ Պետութիւն մը կազմեն՝ արտաւոր իշխանութիւն մը կեդրոնացնելով Փարիզի ծայրայեղ տարրաց մեծամասնութենէն ընտրուած պաշտօնէի մը ձեռաց մէջ։

—Ֆրանսական լրագիրք գոհունակութեամբ կ՚արձանագրեն թէ ֆրանսական ազդեցութեան ներքեւ Թունուզի Պէյն հրամանագիր մը ստորագրած է, որով գերութիւնը կը ջնջուի այն Պէյութեան մէջ։ Գերի գնող, վաճառող կամ պահող Թունուզցիք երեք ամիսէն մինչեւ երեք տարւոյ բանտարկութեան դատապարտելի են։ Գերիներ ունեցող ամեն Թունուզցի անմիջապէս իւր գերեաց պիտի տայ վաւերացեալ թուղթ մը ազատագրութեան։ Բայց տեղական բարքերն այս երկրաց մէջ այնպէս են որ կարգ մ՚ընտանեաց մէջ գերիք և գերուհիք իբրեւ ընտանեաց անդամներ կը մնան։

—Պ. Ալպէռ Վուլֆ, Ֆիկարօյի մէջ ցոյց տալով թէ այժմ ո՛րչափ բարձր գներով կը վաճառուին անուրդի դրուած պատկերներ երեւելի պատկերհանից, զարմանալի երեւոյթ մը կը համարի որ Փանամայի ընկերութեան, Մետաղաց ընկերութեան և Քոնթուառ տ՚էսքոմթի դրամատան աղէտներէն քիչ ետք, և հազիւ մէկ ամսոյ միջոցին, աւելի քան երկու միլիոն ֆր. կը վճարուի Փարիզի մէջ՝ մի միայն պատկերներ գնելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

Կ՚ըսուի թէ կոմս Հերպէրթ Պիզմարք ի Լոնտոն նշանուեր է ազնուական գերդաստանէ յայտ գեղանի աղջկան մը հետ, Լէտի Էտիթ Ռեօրտ, դուստր Տըրպի կոմսուհւոյն։ Օրիորդն այս օրերս Վէհ. Թագուհւոյն ներկայացուելու պատիւն ունեցաւ պալատական վերջին ընդունելութեան առթիւ։ Այս պատուոյն արժանացած օրիորդի մը առջեւ ամենաբարձր դուռներ կը բացուին անգլիական ընկերութեան մէջ։ Օրիորդին մայրն եւս ժամանակիս ամենէն գեղանի Անգլուհիներէն մին է։ Բայց իւր երիտասարդ եղբայր, թէեւ մեծահարուստ, խաղամոլութեան դատի մը մէջ անպատիւ դեր մ՚ունեցաւ վերջերս։

—Օր. Դորոթէա Թէնանթ, Պ. Սթէնլիի խօսեցեալ, 32 տարեկան, թխորակ, երկայնահասակ, բարեկազմ աղջիկ մ՚է, որ՝ ճարտար պատկերհան եւ մտացի գրող՝ քաղաքական և գեղարուեստական ամբոց մէջ հանրածանօթ հանդիսացած է։ Պ. Կլատսթոնի սքանչացողներէն է, թէեւ համամիտ չէ իռլանտական ինքնօրէնութեան, ինչպէս չէ Պ. Սթէնլի եւս։ Ուրիշ ամեն խնդրոց մէջ արմատական, Օր. Թէնանթ ջերմ կուսակից է գործաւորական դատին, և յաճախ կ՚այցէ Լոնտոնի աղքատագոյն ամենէն խղճալի թաղերն, որոցմէ կ՚առնու իւր պատկերհանի ներշնչմանց ո՛չ նուազ շահեկան, ո՛չ նուազ հետաքրքրաշարժ մասերը։

—Պրուսէլի անգլիացի գաղթականք ի մօտոյ 75րդ տարեդարձը պիտի կատարեն այն ... պարահանդէսին որոյ միջո-

(*) «Պարսկաստանցի կամ պարսկահպատակ Հայ» ըսել կ՚ուզէ։

—№ 12 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Ճշմարտութիւնն ըսելու համար, գեղանի օրիորդին մայլ և խորախորհուրդ հրապոյրն Բիէյարոնի ներշնչած երազն՝ անմիջապէս ամուսնութեան կերպարանք պիտի առնուր անհրկրայ։ Մարքիզն անպարկեշտ մարդ մը չէր. իրաւ է որ շատ ապրած էր աշխարհի և ակմբոց մէջ, ուր սիրոյ ոճիրները շատ խստութեամբ չեն դատուիր։ Մնաց որ, կիրքը տարօրինակ խրատախոհութիւններ ունի, և այն պարագայից մէջ ուր կինը դեր մը ունի, կատարելապէս պարկեշտ մարդ չկայ։ Գուշակելով թէ շատ դժուարաւ պիտի կըրնար իր հօրաքրոջն ընդունիլ տալ զգացում մը որ տակնուվրայ կ՚ընէր անոր բոլոր յատակագիծերն, իր անհամբեր հոգւոյն մէջ պահ մը յուզեցան հրապուրանքի խորհուրդներ։ Բայց իր պարկեշտութիւնն յաղթական ելաւ այս պայքարին մէջ։ Սէրը միայ նոյնչափ եռանդուն և աւելի տուրբ։ Պէտքառեալ օրինակելի ընթացքն այն տաժանելի և փափուկ կացութեան մէջ որուն ենթարկած էր զինքը դժբաղդութիւնը, վերջ ի վերջոյ յուզած էր Բիէյարոնի սիրտը։ Այդ մանկամարդ աղջիկը, դժբաղդութեան մէջ տառապած և կորսուած իւր մաքրացեալ, յուրջ, գեղանի և սուրբ, ճիշդ այն դէմքն էր զոր կ՚երազէր տեսնել իր բնատնեկան յարկին մէջ, անոր պատիւն և հրապոյրն ըլլալու համար։

Իր երկարատեւ բնակութիւնն ի միջնէ, այս վերջին ժամանակներն, աւելի եւս մտերմանալով զինքն օրիորդ տը Սաւտոնի անմնորկայ յարաբերութեամբք, որ ըստ օրէ սաստկացուցած էր իր կիրքը մինչեւ այն աստիճան որ կրնար ըմբոստանալ բանականութեան կամ գէթ շահու ամենէն զօրաւոր փաստերուն։

Բիէյարոնի շահը, իր ամուսնութեան խնդրոյն մէջ, իր հօրաքրոջը փափաքներուն եւ ներշնչմանց հնազանդիլ էր այնչափ բացորոշ կերպիւ, որ իր կողմէ ճըմարտ յիմարութիւն մըն էր զայն անտես առնելը։ Ուստի եւ անտես չէր առնուր, եւ այս էր որ Թատերական հանդամանք մը կուտար այն պայքարին զոր իր մէջը կը մղէր այնքան երկար ատենէ ի վեր ընդմէջ բանականութեան եւ կրքին։ Բանականութիւնը կ՚ըսէր իրեն և բարձրաձայն կը կրկնէր թէ իր զգացմանց տեղի տալով եւ սիրային ամուսնութիւն մը կնքելով, հօրաքրոջը շնորհքներուն եւ առատաձեռնութեանց հետ՝ անոր մեծահարուստ ժառանգութեան յոյսը կորսնցնելու վտանգին կ՚ենթարկուէր շատ հաւանօրէն։ Այդ պարագային, նիւթական անձուկ կացութեան մը մէջ կ՚իյնար, որ զինքը պիտի դատապարտէր տաժանելի զրկանաց։ Ո՛չ տղայ էր, ո՛չ խենդ։ Գիտէք թէ կեանքը ինչ կ՚արժէ։ Բարեկեան բարձր կենցաղին զուարճութիւնները, ձիերը, Թատրոնները, պերճանքը կը սիրէր։ Պէտք հարկ պիտի ըլլար այս ամենուն մեծ մասէն հրաժարիլ, և, ինչ որ իրեն համար աւելի դժնեայ կրնար ըլլալ, իր կինն ըլլալիք անձին վրայ նոյն զրկանքները հարկադրել։ Պէտք եղածին չափ կը սիրէ՞ր զայն, և իր կինն իսկ պէտք եղածին պէս պիտի սիրէ՞ր զինքն, որպէս զի իրենց փոխադարձ խանդաղատանքը փոխարինէր ինչ որ իրենց պիտի պակսէր ներկային մէջ և իրենց ձեռքէն պիտի խուսափէր յապագային։— Ժամեր կային ուր կը հաւատար ատոր իր սրտին զգացմանց մէջ, ուրիշ ժամեր ալ կային ուր իր անձկացեալ խմացոյցին, զօրացած ճաշակներուն, անյոյս ապագային և տարաբաղդ կնոջը մտածումը կը կասեցնէր զինքը որոշման մը սեմին վրայ...

Տիկին տը Մանգոնի հետ ունեցած խօսակցութեանց երեք օր յետոյ, յորում իր գաղտնիքը կիսովին յայտնած էր նմա թերեւս անուշադրութեամբ, թերեւս դիտմամբ, Բիէյարոնի մարքիզը միջօրէէն յետոյ կը ներկայանար իր ո՛էմմաէ զբօսանքին սենեակը։ Գտաւ զայն յարկաբաժնի ճեմլիքի մը տակ նստած, գիրք մը կարդալով, որուն գրաւ աղջիկ, մինչդեռ իր երկու խաղակիցներ քաւակներն աւազէ կարկանդակներ կը շինէին։

—Ա՛հ, տէր Աստուած, գոչեց գերմանուհին երբ Բիէյարոն կ՚ողջունէր զինքը, ինչ կայ... Փոյթ նեւեր է... Դժբաղդութիւն մը պատահեցաւ։

—Ո՛չ, չէ՛, ըսաւ մարքիզը խնդալով։ Միայն թէ շատ դժուարին ձեռնարկի մը համար եկած եմ ձեզի։ Կրնա՞ք քիչ մը խօսիլ գոց տեղ մը։

Մանկամարդ կինը երիտասարդին նայեցաւ զարմացկոտ և հետաքրքիր աչուըներով, եւ, ոտք ելլելով,

—Ներս մտնենք, ըսաւ։

Բիէյարոն անոր հետեւեցաւ սրահին մէջ։

—Կրնա՞մ պատուհանները գոցել, ըսաւ մարքիզը նոյն չեշտով։

—Անշուշտ։

Երիտասարդը գոցեց պատուհաններն, և անոր մօտ նստելով,

—Երբ անցեալ օր, ձեր մակոյկով շըրջագայութեան ատեն, կ՚ըսէի թէ լաւագոյն կը համարիմ ձեր ձեռքովը կին մը առնել, չուզեցիք այդ պատասխանատուութեան տակ մտնել... բայց, մինչդեռ ատեն, ինծի այնպէս եկաւ թէ ձեր լեզուին ծայրն անուն մը կար...

—Կարելի է։

—Չէ՞ք ըսեր այդ անունը։

—Ոչ։

—Նո՛յն իսկ եթէ ձեզմէ խնդրեմ որ ձեռքս առաջարկէք ձեր Պէտքախս բարեկամուհւոյն։

Գերմանուհին չեշտակի նայեցաւ անոր աչուըներուն մէջ։

—Իրա՞ւ, միմիկ։

—Կը հաւնիմ անշուշտ թէ կատակ չեմ ըներ այս տեսակ նիւթի մէջ։

Մանկամարդ կնոջ չնորհալի դէմքը յանկարծ պայծառացաւ տեսակ մը թափանցկութեամբ։ Ուրախութեան փոքրիկ աղաղակ մը արձակեց, աչուըները ոտքերը ելաւ, և Բիէյարոնի ձեռքը բռնելով։

—Ա՛հ, ըսաւ, դուք ազնուական մըն էք։

—Ուրեմն, տիկին, յանձն կ՚առնո՞ւք կատարել այս ձեռնարկը։

—Կը հարցնէ՞ք, ըսաւ մանկամարդ կինը՝ ոգեւորութեամբ նստելով իր թիկնաթոռին մէջ։

—Բայց գուք որ քիչ մը իր խորհըրդակիցն էք, կրնա՞ք գուշակել թէ ինչպէս պիտի ընդունուի այս ձեռնարկը։

—Նախ պարտիմ ըսել թէ բնաւ չեմ գիտեր իր սրտին գաղտնիքները, եթէ ունի... Բայց վերջապէս, շատ պիտի զարմանամ եթէ ձեր խնդիրը չընդունուի։

—Գիտէք որ, ըսաւ Բիէյա վճռականութեամբ, ես հարուստ չեմ։

—Իրեն համար հարուստ էք... ինքն աղքատ աղջիկ մըն է... մնաց որ...

Խօսքն ընդհատեց եւ չարունակեց։

—Հօրաքրոջնի՞դ, ա՞ն ինչ կ՚ըսէ։

—Բան մը ըսած չունի... որովհետեւ բան մը չգիտեր։

Տիկին տ՚Էմմաէ ընդոստ ոտք ելաւ։

—Բայց, սիրելի պարոն, շատ ծանր բան է այդ... կրնայ սոսկալի խռովութեան մը երեւան գալ։

—Կրնայ մեզի բաւական նեղութիւն պատճառել, բայց ոչ արգելք... հաւատացէք թէ ես... այս տեսակ ձեռնարկ մը կ՚ընեմ, հաստատապէս որոշած եմ ի գլուխ հանել։

—Սիրելի պարոն, ըսաւ մանկամարդ կինը, հասկցեր էք թէ Պէտքախսի հետ ձեր ամուսնութիւնն իմ երազս էր... բայց ես այնչափ ձեր բարեկամուհին եմ որ կը հարցնեմ թէ լաւ մտածա՞ծ էք ձեր որոշմանը բոլոր կարելի հետեւանքներուն վրայ։

—Սիրելի տիկին, ամէն բան մտածած եմ... Ցայտնի է որ հօրաքոյրս, որ, ինչպէս գիտէք, տարբեր նպատակներ ունէր ինծի համար, նախ շատ պիտի զայրանայ իմ ընտրութենէս։ Սակայն կը կարծեմ թէ ինծի համար քիչ մը սէր ունի և վստահ եմ որ շատ ալ սէր ունի մեր ընտանեկան անուան համար, որուն միակ ներկայացուցիչն եմ... Ուստի չեմ յուսահատիր, և կը յուսամ որ կրնամ զինքն համոզել հաւանելու օրիորդ տը Սաւտոնի հետ ամուսնութեանս... Բայց վերջապէս, կրնայ ալ ըլլալ որ ներկային եւ գուցէ ապագային մէջ իսկ իր բարութիւններէն զրկուելու ծանր վտանգին ենթարկուիմ... Սուտ խօսած կ՚ըլլամ եթէ ըսեմ թէ գոհ եւ ուրախ սրտով պիտի հրաժարիմ այդ կողմէն ունեցած յոյսերէս. բայց ինծի համար եւս աւելի ծանր է հրաժարիլ այն երջանկութենէն՝ զոր բարեկամուհիդ հետ ամուսնութիւնս կը խոստանայ ինծի... Իմ ուզած միակ բանս այն է որ օրիորդ տը Սաւտոն ալ մասնակից ըլլայ իմ զգացմանցս, եւ եթէ հաճի ձեռքս ընդունիլ, մտքէն չ՚անցնէ բնաւ մեծ հարստութիւն մը որ զոհէ ձեր ձեռքէն ճողոպրի... Վստահ կրնա՞մ ըլլալ թէ այս մասին ո՛ եւ է պատրանք չպիտի թողուք իրեն։

ցին հաչակաւոր Վէյլինկթընի Դքսին յուր բերուեցաւ թէ Գոնափարթ Գրուշէի կը մօտենայ․ կը յիշուի թէ Ուէլլինկթըն առանց ինքզինք կորսնցնելու, դուրս ելաւ անմիջապէս, փոթորկալից օդով մը բանակին գլուխն անցաւ, և հետեւեալ օրն ի Վաթէրլօ վճռական յաղթութիւնը տարաւ Նափոլէոնի։ Անգլիացի գաղթականաց հաչկերոյթն ու պարահանդէսը անոր պիտի ունենան նոյն այն սրահին մէջ, որ հիմա գարեջրատան մը արմնակը մառանոցն է։

—Պիզմարք իշխան Համպուրգ գնաց, և խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ ժողովրդէն։ Շատ տարիներէ ի վեր Համպուրգ չէր գացած։ Հիւր եղաւ Համպուրգի երեւելի վաճառականի մը, որ տեղւոյն Ծերակոյտին անդամ է։

—Լոնտոնի Գերմանք մեծամեծ պատրաստութիւններ կը կատարեն՝ արժանաւոր ընդունելութիւն մ'ընելու Պիզմարք իշխանին։

—Ի Չինաստան, Չենկ մարքիզին մահուան հետեւեալ օրը, Փեքինի Գուշտ Օրաբերբ Չինու Կայսեր մէկ հրամանագիրն հրատարակեց, որով Ն․ Վեհափառութիւն կը ծանուցանէ թէ հանգուցելոյն կը ներէ իւր կենաց մէջ գործած բոլոր ոճիրներն և յանցանքները։ Չենկ մարքիզը Չինաստանի մեծագոյն դիւանագէտներէն և դեսպաններէն մին էր, և միանգամայն քաջ գրագէտ, որ գիտէր Փրանսերէն և անգլիերէն։ Ի Փարիզ, ի Լոնտոն և ի Պերլին պաշտօն վարած էր։

—Վիլհէլմ Կայսր ի մտադրի Զուիցերիա պիտի երթայ։

—Գ․ Քրիսփի օրինագիծ մը կը պատրաստէ, որով Ումպերթօ Թագաւորին կուտայ Կայսեր Երիթրէի (Հապէշստանի) և Արեւելեան Ափրիկէի տիտղոսն, ինչպէս Վիքթորիա Թագուհին կը կրէ Կայսրուհի Հնդկաստանի տիտղոսը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀ
ԱՂԱ ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ

Այս առաւօտ մեծաւ տխրութեամբ Բարիզէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը, որ կը գուժէ ազգային մեծանուն բարերար Աղա Մկրտիչ Սանասարեանի անակնկալ և գաւանելի մահը․

ԲԱՐԻԶ, 2 յունիս 1890

«Ազգին մեծագոյն բարերար ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ հանգաւ ի Տէր ասա ի Բարիզ 31/19 մայիս երեկոյեան ժամ վեցին ի հասակի եօթանասուն երկու ամաց։

«Անմահ բարերարին մարմինը պիտի փոխադրուի ի Տփխիս։

ՏԷՎԿԱՆՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ազգային Սահմանադրութեան 30րդ տարեդարձը հանդիսաւոր կերպով տօնուեցաւ երէկ Ազգային Հիւանդանոցի մէջ։ Առաւօտուն կանուխ յոգնախուռն բազմութիւն մը կը դիմէր հանդիսավայրը։ Շոգենաւաց վականներն անբաւական էին պարունակելու այդ բազմութիւնն որոյ թիւն առանց չափազանցելու կրնար 10,000ի հասնիլ։ Ամենուն նպատակն էր հանդիսատես և մասնակից ըլլալ ազգային մեծ տօնի մը որ այդ դարմանարար գալարուէս մարդերուն վրայ և պարտէզներուն մէջ կ'առանար և կ'ըլլէր վեհաշուք երեւոյթ մը։

Ըստ կանխագոյն ծանուցման, Գեր․ Գարեգին եպիսկ․ Սրուանձտեանց պատարագ մատոյց Ս․ Փրկչի մատրան մէջ ուր լցուած էր գաւառացւոց և պանդուխտներու բազմութիւն։ Ժամ երեքին աւարտելով պատարագը, Գեր․ Սրուանձտեանց Հիւանդանոցի պարտէզն երթալով, կարճ այլ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ և սրտաբուխ մաղթանքներ ըրաւ վասն կենաց Օգոստափառ Սուլթանին և Նորա լուսամիտ Նախարարաց։ Ժողովուրդն սրտագին կեցցէներով և ծափերով ընդունեց զայն։ Սրուանձտեանց Սրբազան յիշատակեց Հիւանդանոցին հիմնադրաց և բարերարաց անունները։ Այգին բարգաւաճման համար աշխատողներ ուղղեց առ Բարձրեալն և բաւականեայ ծափերը կը շարժէին այդ մասեր, այլ բաւ չէ այդ, պէտք է գի հաշիւներ զայն յաղէն։

Ժամ չորսին Հիւանդանոցի դիմացի պարտէզին մէջ ճաշակաւոր պատրաստուած սեղանի մը հրաւիրուեցան հանդիսականք, ընդ նախագահութեամբ Ամեն․ Տ․ Խորէն Ս․ Պատրիարք Հօր։ Եկեղեցականաց դասին մէջ կը նշմարուէին Խրիմեան Հայրիկ, Սէֆէրեան Սիմէոն Արքեպիսկոպոս, Սրուանձտեանց Գարեգին Եպիսկոպոս և մի քանի վարդապետք ու քահանայք։ Աշխարհականաց մէջ ներկայ էին չատ քիչ թուով ազգային պաշտօնական անձինք։ Մի և նոյնը տեղի ունեցած էր նաեւ 1889ի հանդիսին։ Սահմանադրութեան այս հանդէսն որ պարտէր իր մէջ պարփակել Ազգին ներկայացուցիչները, դարձած էր ընդհակառակ ժողովրդական սովորական տօն մը։ !

Առաջին բաժակն առաջարկեց Ս․ Պատրիարք Հայր Վեհ․ Սուլթանին կենաց։ Ընդհանուր ծափերով պարպուեցաւ այդ բաժակ։ Աղա Սրուանձտեանց եպիսկոպոս բաժակ առաջարկեց ամենայն Հայոց Հայրապետին, հայ եկեղեցականութեան եւ Խորէն Պատրիարքին կենաց։ Եսայի Վահան վարդապետ Տէր Յովհաննեան Հիւանդանոցի ջանադիր Հոգաբարձութեան և Մատակարարի կենաց բաժակ առաջարկեց։ Խրիմեան Հայրիկի կենաց բաժակ առաջարկելով, Ն․ Սրբազնութիւն յոտին կանգնեցաւ եւ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Իր խօսքերը կ'ընդմիջուէին անընդհատ ծափահարութեամբք։

Առաջին ճառը տեւեց իբր մէկ ժամ, որուն յաջորդեց երկրորդ ճառը։ Կոչնականաց թիւը խիստ հոծ էր, որ յայտնի ապացոյց մ'է Մատակարարին տարած աշխատութեանց, և նոցա զիմակսներուն պատասխանող ազգասէր և գթասէր ոգւոյն։

Հակառակ առաւօտեան անձրեւին, բազմութիւնն հետզհետէ կը չատնար, այնպէս որ ընդարձակ պարտէզը բոլորովին լցուած էր։ Որբանոցին սանուց ընկերակցութեամբ Գ․ Թանիի կ'երգէին հին և նոր երգեր, կայսեր ազգերայ նուագներ, այնքան աշխուժիւ և եռանդով որ չարունակ ծափահարութիւններ կը խլէին հասարակութենէն։

Ս․ Պատրիարք Հայր մեկնելէ առաջ՝ մասնաւոր պատրաստուած տեղւոյ մը վրայ ելլելով բացատրեց Սահմանադրութեան կարեւորութիւնը և այն հոգածութիւնը զոր պարտի կրել ամեն Հայու սիրտ՝ անխզեր և անաղարտ պահելու համար մեզ շնորհուած իրաւունքները։ Ըսաւ թէ պէտք է յաւէտ շնորհակալ և երախտապարտ ըլլալ Վեհափառ Սուլթան Համիտ կայսեր, որոյ արդարադատ անօրինութեամբ կը վայելենք իւր Նախորդաց հաստատած և ընդունած ազգային սոյն հանդէսը։ Ն․ Ամենապատուութեան մաղթանքներ ընելէ յետոյ մեկնեցաւ հանդիսավայրէն ժամը 6 ին։ Բանախօսութիւններ, ճառեր տեղի չունեցան, ինչպէս որ նախապէս որոշուած էր։

Ժողովուրդը սակայն այս ամենուն մէջ, ցանկութիւն մը, փափաք մը ունէր, այն է այցելել, այօր տեսնել հայակաց չէնքերը որք կը բարձրանային, մ'րը աւարտած, մ'րը կիսակատար, Հիւանդանոցի ընդարձակ չրջափակին մէջ։ Նորութիւն մըն էր այս որ կ'ապաւէր, միթէ ու այդ ցանկութիւնն էր որ այս տարի չափէն աւելի բազմութիւն մը համախմբած էր, սակայն յուսախաբութիւն մը ունեցան, վասն զի Հոգաբարձութիւնը կամ Մատակարարը նկատելով որ Նորաչէն հաստատութեանց մէջ չըլլալը կրնայ վնասել անոնց, այդ բան արգիլած էր։

Արտաքուստ սա միայն նշմարուեցաւ թէ այսինչ տեսուչ հոսպատակեր մը կը ներկայացնէին իրարու քով, հին Հիւանդանոցին նկարները Նոր Հիւանդանոցին հաստատուն գեղեցկագիր մասանց հետ․ ամեն Հայ անհատ ունէր գոգա ի սեա փափաք մը, մաղթանք մը, այն է յաջորդ տարի ամբողջացած տեսնել հնոյն տեղ Նոր հաստատութիւնը։ Առ այդ կը բաւէ քիչ մը զոհողութիւն որով կարելի պիտի ըլլայ Հիւանդանոցին ի նորոգ կառուցման իրականութիւնն ունենալ ընդհուպ առաջ աչքէս։

Կը կարծուի թէ 250 ոսկւոյ գումար մը կարող եղած է արտադրել Մատակարարը երեկի ազգային տօնախմբութենէն։

Զմիւռնիոյ գաւառական վարչութիւնը պաշտօնագիր մը ուղղելով առ Գեր․ Ներսէս Ծ․ վարդապետ Արգանեան, խնդրած է ընդունիլ վիճակին առաջնորդութեան պաշտօնը, սակայն Ն․ Գերապատուութիւն պատասխանած է թէ բացարձակ կերպիւ կը հրաժարի այդ պաշտօնէն։

Քաղաքական ժողովն, որ իւր վերջին նստին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարած էր Տիվրիկի ազգային կալուածոց ինչպէս նաեւ Հոգաբարձութեան մը կազմելու խնդրոյն վրայ, Պատրիարքական Գեր․ Փոխանորդ Հօր յանձնած է որպէս զի կոչէ մայրաքաղաք գտնուող Տիվրիկցի ազգայնոց մէկ քանին և Հոգաբարձութիւն մը կազմելու համար խորհրդակցի անոնց հետ։

Խառն ժողովն իւր վերջին նստին մէջ որոշած է յանձնարարել Պատրիարքական Գեր․ Փոխանորդ Հօր որպէս զի Մայր եկեղեցւոյ և Կէսրիկ Փաչայի միջեւ եղած սահմանի խնդրոյն համար այդ երկու եկեղեցեաց Թաղական Խորհուրդները կոչելով խնդիրը կարգադրէ երկուստեք համաձայնութեամբ։

Այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Արժ․ Մամբրէ վարդապետ Պէնկլեան, առաջնորդական փոխանորդ Ալաչկերտի եւ Պայազիտի։ Մամբրէ վարդապետ ուղղակի Կարինէն կուգայ։

Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հայրը ծանուցանելով Վեհափառ Հայրապետին թէ քանի մը վարդապետաց կան եպիսկոպոսութեան համար վկայել, խնդրած էր իմանալ թէ ե՞րբ ձեռնադրել կը հաճի։ Նորին Ս․ Օծութիւնը պատասխանած է թէ պէտք է առաջիկայ սեպտեմբեր ամսոյ մէջ յիշեալներն գտնուին այդ վարդապետք։

—Դատական և կրօն․ գործոց նախարարութիւնն խանելով որ Սամաթիոյ Ս․ Գէորգ եկեղեցւոյ վերաշինութեան տեւն զանգակատան շինութեան համար հրաման տրուած չէ, բայց արդ զանգակահարութիւն կը լինի,- ի Պատրիարքարան գրած է արգելուլ, և Ս․ Պատրիարք Հայրն՝ բազմամբ Խառն ժողովոյ, իւր Գեր․ Փոխանորդին յանձնած է կոչել յիշեալ Թաղի Խորհուրդն և պատուիրել որ դադարեցնեն զանգակահարութիւնը, մինչեւ ցկարգադրութիւն խնդրոյն։

—Ի Տիվրիկ (Սեբաստիոյ կուսակալութեան ներքեւ) քաղաքական Հայ մը, Փիլիպպոս անուն, որ բանտարկեալ է եղեր, մահմետական կրօնքն ընդունեք և բանտէն արձակուելէն ետքը երկու որդիքն ալ առեր է ի մահմետականութիւն։ Ամուսինն որ Հայաստանեայց եկեղեցիէն բաժնուած չէ եղեր, տեղւոյն Առաջնորդարանին միջոցաւ բողոքեր և պահանջեր է զաւակներն իրեն յանձնել, առարկելով թէ անչափահաս են։ Կը խնդրէ թէ ամուսնոյն այս խնդիրն Պատրիարքարան ալ գրուած լինելով Բ․ Դրան հաղորդուած և խնդրուած է որ յիշեալ տղայքը մայրաքաղաքս բերուելով Պատրիարքարանի յանձնուին․ և Բ․ Դրնէն գոհացուցիչ պատասխան հասած է ի Պատրիարքարան։ (Փունջ)

Այս առաւօտ Վէնետիկէն մայրաքաղաքս դարձաւ Արիֆար էֆէնտի Ասլիկարեան, Թուլութ շոգենաւով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտե․ Խորհրդոյ Ազգ․ Կեդր․ Վարչութեան

Թնկրեան Գրիգոր էֆէնտիի նախաձեռնութեամբ ի նպաստ ուսուցիչ հանգուցեալ Մանովեան Տիգրան էֆէնտիի այրւոյն և վեց անչափահաս որդւոց կատարուած հանգանակութեան հաշուեցոյցն նկատողութեան առնելով Տնտեսական Խորհուրդս, հասու եղաւ թէ յիշեալ հանգանակութենէն 6574 դրուշի գումար մը գոյացած է, որոյ 4314 դրուշը տարաբաղդ կնոջ վճարուած, 100 դրուշն գլխասուց կարտօշէ ծախսուած և 20 օսմ․ ոսկւոյ գումար մ'ալ Բերայի Ազգային կալուածոց Հոգաբարձութեան յանձնուած է տարեկան 9 % տոկոսով, և բաղդատելով սոյն հաշւին հանգուցելոյ Մանովեանի այրւոյն ստացագրոց հետ՝ կատարելապէս ճիշդ գտաւ։

Տնտեսական Խորհուրդս Թնկրեան Գրիգոր էֆէնտիի սոյն մարդասիրական ձեռնարկ և հոգւոյ կը փութայ հրատարակել ի գիտութիւն ժողովրդեան։

24 մայիս 1890

* *

1․ Բերայի և Ֆէրիգիւղի միացեալ Թաղից Ս․ Եկեղեցեաց Մատակարարութեան միամեայ հաշուեցոյցն՝ 1889 յունվար 1էն մինչ ցվերջ դեկտեմբերի նոյն ամի։

2․ Պոյաճը գիւղի Սրբոց Մանկանց Եկեղեցւոյ մատակարարութեան քսանամսեայ հաշուեցոյցն՝ 1888 մայիս 1էն մինչ ցվերջ դեկտեմբերի 1889 ամի։

3 Պէշիքթաշի Ս․ Աստուածածին Եկեղեցւոյ Մատակարարութեան տասնեւիննամսեայ հաշուեցոյցն՝ 1888 յունիս 1էն մինչ ցվերջ դեկտեմբերի 1889 ամի, ըստ օրինի Տնտես Խորհրդոյ ներկայացուած եւ անոնց յար և նման օրինակներն իրենց Թաղի եկեղեցեաց բակը կախուած են ի տես Թաղեցւոց։

Տնտես․ Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ Թաղից պատուարժան ազգայնոց, որ իրենց Թաղի վերաբերեալ հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, Թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես․ Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անընդունելի պիտի մնայ։ (Կնք․)

24 մայիս 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Խէմէնի ձէպէլը Բիմէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ էմին պէյ, գայմագամ Ապի․

Նոյն նահանգին Ապ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Րիֆաթ էֆէնտի, գայմագամ Մուխա․

Նոյն նահանգին Մուխա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մահմուտ էֆէնտի, գայմագամ ձէպէլը Բիմէի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս․ պալատան քարտուղարներէն Ֆախրի պէյի։

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ

Բարձ․ Մեծ-Եպարքոսը չաբաթ առաւօտ կայս․ պալատ գնաց և Վեհ․ Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն առնելէ յետոյ Բ․ Դուռը դարձաւ։

—Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ և արտաւոր հրամանատար Շաքիր փաշա երէկ եւս կայս․ պալատ գնաց։

ՄԱՀ ՖԱՒԶ ՊԷՅԻ

Բարձ․ Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտիի որդին Ֆաիզ պէյ, անդամ Թէտգիգաթը Շէրիյէ ժողովոյ, չաբաթ գիշեր մեռաւ իւր ամարանոցին մէջ ի Պուլկուրլու։ Ֆաիզ պէյ վեց ամսէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր։

Վեհ․ Սուլթանն իմանալով Ֆաիզ պէյի մահն՝ հրամայած է յուղարկաւորութեան ծախքն Իւր մասնաւոր Արկղէն վճարել։ Ն․ Վեհափառութեան հրամանաւ կայս․ պալատան հանդերձապետ Խալէթ պէյ և երկրորդ անօրէն Ահմէտ պէյ Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտիի ապարանքն երթալով ցաւակցութիւն յայտնեցին։

Յուղարկաւորութիւնն երէկ տեղի ունեցաւ մեծ հանդիսիւ ի ներկայութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարաց։

Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Բարձ․ Խօճէ Լութֆի էֆէնտի իւր որդւոյն մահէն խորապէս զգածեալ ըլլալով, երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ

Բէժիի օսմանեան Գօմիսէր Նուրի պէյ և ընդհանուր անօրէն Գ․ Օպուանօ չաբաթ օրը Բ․ Դուռը գնացին և պահ մը տեսակցեցան Ներքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին հետ։ Նուրի պէյ ու Գ․ Օպուանօ յետոյ Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը գնացին ուր պահ մը մնացին։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսը չաբաթ օրը Բ․ Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձ․ Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին հետ։

—Պուլկարի օսմանեան նորընտիր դեսպան Գյաք պէյ չաբաթ օրը Բ․ Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին հետ և իւր պաշտօնին վերաբերեալ հրահանգներ առաւ։

Գյաք պէյ նոյն օրը Պուքրէշ ուղեւորեցաւ Վառնայի ճամբով։

«ԷՐԹՈՂՐՈՒԼ» ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ

Էրթուղրուլ մարտանաւին հրամանատարին կողմէ չաբաթ իրիկուն հեռաւեալ հեռագիրն հասած է Ծովային Նախարարութեան․

«Աղէամ Նօդշամա ժամանեցինք, լաւ ընդունելութիւն գտանք։ Չորեքշաբթի օր տեսակցութիւն պիտի ունենանք Միքատոյին (Ճափոնի կայսրը) հետ։

7 Յունիս 1890

ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յայտնի է թէ Վեհ․ Սուլթանի առաջին սենեկապետ Օսման պէյ թղթի գործարան մը հաստատելու համար մենաշնորհ ստացած է և թէ այդ գործարան ի Պէյքօզ պիտի հաստատուի, ուր հարկ եղած գետինն արդէն գնուած է։

Արդ, այդ գործարանին համար օսմանեան ընկերութիւն մը կազմուած է, 30,000 բաժնի վրայ՝ իւրաքանչիւրը 10 ոսկի արժողութեամբ։ Բոլոր բաժինները ծախուած են և թէեւ կրկնապատիկ բաժին գնողներ ներկայացած են, սակայն քաղաքավարութեամբ մերժուած են այդ առաջարկներ, զի բոլոր բաժիններու վաճառումէն յետոյ եղած էին։ Ընկերութեան վերջնական կերպիւ կազմակերպուած ըլլալն այսօր վաղը պաշտօնապէս պիտի ծանուցուի կայս․ կառավարութեան և անմիջապէս գործարանի շինութեան պիտի ձեռնարկուի։

Եւրոպացի դրամատէրք ամենամեծաքանակ գումարներու փոխարէն առաջարկած են Օսման պէյի գնել իւր մենաշնորհը, սակայն Ն․ Վսեմութիւն մերժած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Կ'ըսուի թէ Օսմ․ կայս․ Պանքայի ընդհ․ անօրէն Սըր Էտկար Վինսընդի Կ․ Պոլիս գալէն անմիջապէս յետոյ, ձեռք պիտի առնուի Առեւտրական Սակարանի մը հաստատման ծրագիրը․ այդ սակարանին պիտի կցուի Թայուն ցուցահանդէս մը տեղական արտադրութեանց և ճարտարուեստ նիւթերու։ Այսպիսի սակարանի մը հաստատումը մեծ դժուարութիւններ չներկայացուներ, վասնզի ծախքը պիտի հոգացուի զայն կազմող անդամոց միջոցաւ հանգանակութեամբ մը, և սկզբնական ծախքերը մեծագումար չեն։ Իսկ Թայուն ցուցահանդէսի մը հաստատութիւնն, որ յոյժ օգտակար արդիւնքներ կրնայ ունենալ վաճառականութեան համար, մեծամեծ ծախուց կը կարօտի զորս չփոխուցուիր թէ ուստից կարելի պիտի ըլլայ հոգալ՝ կրնայ ըլլալ որ Առեւտրական Սենեկին՝ որում կը պատկանի այսպիսի գործի մը նախաձեռնութիւնը, նպաստ մը խնդրէ կայս․ կառավարութենէն։

Լ․ Հէրալտ որ կը հաղորդէ սոյն տեղեկութիւնները, յիշելով այս առթիւ Պոլսոյ մէջ առեւտրական Բիւրօի մը հաստատման խորհուրդը, կ'ըսէ թէ անոր նախաձեռնութիւնն ստանձնող անձինք յաւեղոյն կ'ընեն իրենց ջանքերը նուիրելով Առեւտրական Սակարանին հաստատման որ կրնայ յետին բանիլ նաեւ առեւտրական Բիւրօին տեղը, և պիտի ունենայ ընթերցանութեան սրահ մը, ճաշարան մը և ծխարան մը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
(Առեւտ․ Լր-ֆրէն քաղուած)

Թուրքիոյ այլ և այլ գաւառաց մէջ տեղացող քիչ չատ առատ անձրեւները վերջ մը տուին երաշտութեան որ կ'սկսէր վտանգակար ազդեցութիւն մը ունենալ մշակութեանց վրայ․ այդ անձրեւներ չեն դադրեր բարեբաղդաբար, և այս՝ ամենէն աւելի արտադրման կեդրոն եղող կարեւոր կեդրոններուն մէջ։ Պրուսայի կողմը գլխաւորաբար ի Քէօթահիա, ջրոց առատութիւնն ի բաց վանած է ամեն մտահոգութիւն ի մասին արմտեաց հունձքերուն։ Գամթամալնէ առնուած լուրերն ալ գոհացուցիչ են նմանապէս։ Սելանիկի նահանգին մէջ, հակառակ վերջին երաշտութեանց գաւառաց ոմանց մէջ և գլխաւորաբար ի Գասանտրա, պատճառած վնասներուն, ժամանակէ մը ի վեր անընդհատ անձրեւներ սկսած են ոռոգել Թոպըքի և նահանգին այլ և այլ աւաններն ուր երկրագործք կ'սկսին յոյս առնուլ։ Իզմիրէ առնուած լուրերն ոչ ալ նուազ գոհացուցիչ են ի մասին Այտընի նահանգին, և անձրեւները գլխաւորաբար նպաստած են բարձրագիր հողերուն որոց մշակութեան վիճակը յոյժ գոհացուցիչ է։ Դժբաղդաբար ուրիչ աղէտ մը, մարախներն որք ամեն տարի որոշեալ ժամանակի մը կը տեղան սերմանուած դաշտօրէից վրայ՝ աւերումն պատճառելով, դարձեալ երեւան ելած են նահանգաց ոմանց մէջ։ Սակայն, ինչ իշխանութիւնք պէտք եղած աշխուժութիւն ունենան, այդ պատուհասին առաջքը չուտով կ'առնուի և հին յիշատակի մը պէս կ'անցնի տանդ այն մեր երկրագործոց մարգէն, որք միշտ կողմէ անձրեւոց չարունակութիւնը տեսնելով կը մտածեն երաշտութեան վտանգները։

Սպասելով որ յաջող ելք մը ունենան երկրագործական յառաջիկայ աշխատութիւնք, հակիրճ գաղափար մը տանք փոխադրաց չարժման մէջ մեր հրապարակին առեւտրական կացութեան։

Արմտիքներէն՝ հասան 18.000 գրիւ կակուղ ցորեն, և վաճառեցան 25.000 գրիւ, որոց տարբերութիւնը (7000 գրիւ) առնուելով պատրաստ գտնուածէն, անոր քանակութիւնը 17.000էն 10.000 գրիւի իջեցուց։ Կիրքա և պիտա ցորեններէն պատրաստ չի գտնուելով և նորոց չի հասնելով, այդ բերքին վրայ բնականաբար գործ չեղաւ։ 2000 պարկ եգիպտացորեն վաճառեցաւ, գրիւը $10\frac{1}{2}$էն $11\frac{1}{2}$ դրուշի։ Եգիպտացորենը չատ կը փնտռուի, սակայն մեր հրապարակին վրայ պատրաստ չկայ։ 3000 գրիւ գարի վաճառեցաւ գրիւը 11էն $11\frac{1}{2}$ դրուշի։ Գարիի յառաջիկայ արտադրութիւնք առատ ըլլալու յոյս կուտան, մանաւանդ Այտընի Նահանգին բարձրագիր մասանց մէջ։ Գալով ալիւրին, չարթուան մէջ հասան 2500 պարկէն 1500ը միայն վաճառեցաւ և մնացեալն աւելնալով պատրաստի քանակութեան վրայ, 13500էն 14500 պարկի բարձրացուց զայն։ Լուբիայի վրայ քիչ գործ եղաւ չարթուս մէջ։ վաճառմունք անցեալ էին և գները փոփոխութիւն չկրեցին։ Սիսեռի վրայ գործ չեղաւ բնաւ և պատրաստ կայ 1200 պարկ։ Սուսամի վրայ մանր մունր գործեր եղան և վաճառեցաւ 700 պարկ։ Պատրաստ կայ 200 պարկ՝ Մէրսինի և Պալըքէսիրի տեսակներէն։ Հունտերու վրայ ընդհանրապէս (վուշ, կանեփ, խաշխաշ, բամպակի և բակլայի) նախորդ չարթուան նման այս չարթու եւս գործ չեղաւ պատրաստ պակասութեան պատճառաւ։ 200 պարկ կորեկ վաճառեցաւ օխան 32էն 33 փարայի․ պատրաստ չկայ։

Գալով արտածելի գլխաւոր նիւթերուն, այս չարթու դարձեալ գործ չեղաւ Թիֆթիկի վրայ որոյ գները, քանի չաբաթէ հետէ գործոց կայուն վիճակին ազդեցութիւնը կրելով, կարեւոր անկում մը կրեցին։ Ափիոնի վրայ ամենեւին գործ չեղաւ չարթուս մէջ, սակայն գները բռնուած են միշտ։ Գայլի խէժի վրայ քիչ մը գործ ըլլալ սկսաւ․ հակառակ նախորդ չարթուան՝ յորում ո՛չ մէկ վաճառումն եղած էր, չարթուս վաճառեցաւ 38 պարկ, որոց 7ը Նիկտէ, պատրաստ տեսակ, օխան $47\frac{1}{4}$ դրուշի․ 28ը Երզնկայ բնական տեսակ, 43էն $44\frac{1}{4}$ դրուշի, և 3 պարկը ծալօ՝ $7\frac{1}{2}$ դրուշի։ Անցեալ գտա վաճառեցան 150 պարկ կաղին, կենդինարը 65 դրուշի։ Դրանովով գործ չեղաւ կաղինի վրայ։

Ոգելից ըմպելիներէն՝ վաճառեցան 20 տակառ Ալաչ Օլումթիայի, 15 տակառ Ասքինաքիի և 60 տակառ Ռաֆալըմիչ։ Այժմ պատրաստ քանակութիւնն է 250 տակառ, զանազան տեսակէ։ Ալքոլներու գինը զգալապէս բարձրացած է այս չարթու, և այս՝ բուսլիի գնոյն բարձրացման կը վերագրուի։ Ռաքիի վրայ գները յոյժ սանձմանափակ էին։ Նմանապէս անկարեւոր վաճառումներ եղան խաշխաշի վրայ որոց գները չարթուս քիչ մը բարձրացան։

Շաքարի իւրաքանչիւր պարկին գնոյն վրայ մէկ դրուշի բարձրացում մը տեղի ունեցաւ․ 5000 պարկ Դրիէզցի չաքար, որ չարթուս հասած էր, վաճառուեցաւ ամբողջովին։ Պատրաստ քանակութիւնն է 20,000 պարկ։

Բրինձի գինն ո՛ր և է փոփոխութիւն չկրեց․ վաճառեցան 500 պարկ Րանկունի բրինձ։ Ծարոնական տեսակին վրայ գործ չեղաւ բնաւ։

Մոմի և քարիւղի վրայ գործերն յոյժ սանձմանափակ էին։

ՐԻՖԱԹ ՊԷՅԻ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Րիֆաթ պէյի սպանութեան գործին առթիւ մինչեւ հիմայ ձերբակալուողներուն թիւը թէեւ քանի հասած էր, սակայն անոնցմէ եօթը միայն վար դրուելով, միւսներն արձակուած են։ Այս ոճրին համար ցարդ լսուած վկաներու թիւն յիսունն անցած է։

Նախնական քննութիւնք ամփոփուած են 150 երեսներէ բաղկացեալ ընդարձակ գրութեան մը մէջ, որ այսօր վաղը Դատական նախարարութեան պիտի յանձնուի։

ՏՐԷՅՍԷԼ ՓԱՇԱ

Վեհ․ Սուլթանի Թիկնապահ Տրէյսէլ փաշա յառաջիկայ հինգչաբթի Բարիզ կ'ուղեւորի։ Տրէյսէլ փաշա վերջնապէս կը թողու օսմանեան ծառայութիւնը և Փրանսա կը դառնայ սեփական գործոց պատճառաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պրուսայի կուսակալութիւնը հրահանգ ուղղած է իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող գաւառաց որպէսզի պաշտօնական և տօնի օրերու մէջ երբ կայս․ հրամանաւ ինչպէս նաեւ հարցաքննիչ դատաւորաց որոշմամբ բանտարկեալք ազատ արձակուին, այս գործողութիւն տեղական քաղաքային իշխանութեանց հաղորդուելէ յետոյ կատարուի, որպէսզի քննութեամբ հաստատուի թէ ազատ արձակելի բանտարկելոց մէջ կա՞ն այնպիսիներ որոց արձակումն անյարմար է քաղաքական ու վարչական տեսակէտով։

Կուսակալը նոյնպէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է Պրուսայի դաշտին մէջ գտնուած ճահիճները մաքրելու համար։

Կուսակալ Մահմուտ փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր երկրին բարգաւաճման համար օգտակար միջոցներու վրայ խորհիլ, կրթական խնդիրը ձեռք առնելով, որոշեր է նահանգին մէջ գտնուած 38 երկրորդական վարժարանաց թուոյն վրայ աւելցնել նաեւ կանոնաւոր նախնական վարժարաններ, անոնց համար Կ․ Պոլսէն ուսուցիչներ տանիլ, նահանգին վարժապետանոցն, որ գոցուած էր, վերստին բանալ և մեծ քաղաքաց մէջ մասնաւոր վարժարաններու բացման համար հարկ եղած քաջալերութիւններն ընել։ Հարկ եղած քաղաքներու մէջ արհեստական սենեակներ հաստատել, նահանգին երկրագործական արտադրութիւնները զարգացնելու համար և 50000 ոսկի դրամագլխով առեւտրական դրամատուն մը հաստատել։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆ

Գ․ Քլօպիւսի Թատերական խումբը այսօր մայրաքաղաքս կը հասնի Թիֆլիզէն և վաղն իրիկուն իւր առաջին ներկայացումը պիտի տայ Թէփէ-Պաշիի ամառնային Թատրոնին մէջ։

Բուսլիի երկաթուղւոյ վերջին վիճակահանութենէն 25000 Փրանք չահած է Պէշիքթաշ բնակող Դաւիթ անուն Եահուտի մը։

—Նախընթաց օր Սկիւտարի մէջ Ջաթի անուն Թուրք պատանի մը իւր տան պարտէզի Թթենիին վրայ գտնուած պահուն վար ինկաւ և ծունկերը, ձախ ձեռքին ու ուսերը ամբուեցան։

—Շաբաթ իրիկուն փայտաչէն տուն մը այրեցաւ ի Րումէլի Հիսար։ Այդ տուն պարապ էր և Մուսթաֆա էֆէնտի անուն իմամի մը սեփականութիւնը։

—Գասըմփաշայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Եփրատ գետը սովորականէն աւելի յորդելով, Պաղտատի Տէյիմ գաւառակին մօտ թումբերը խզեր և բաւական վնասներ պատճառեր է։

—Մուսուլի լրագրոյն տեղեկութեանց համաձայն, Համավէնտ ցեղի պատկանող աւազակներն որք ձերբակալուելով հեռաւոր վայրեր աքսորուած էին, կրկին անգամ Սիւլէյմանիէի կողմերն ելած են, խոյս տալով իրենց աքսորավայրէն։ Տեղական կառավարութիւնն յաջողած է անոնցմէ երկու սեաւ վաթսուն հոգի ձերբակալել։

—Կայս․ Իրատէ մը հրամայած է նորոգել Գատըքէօյի մօտ Բուրլաղըը Տէրէի վրայ գտնուած քարէ կամուրջն որ, փլչելու մօտ կ'սպառնայ։

—Ադրիանուպոլսոյ նահանգին մէկ քանի գաւառակաց մէջ մարախ տեղացած ըլլալով, տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է այդ վնասակար անասնիկները ջնջելու համար։

—Կեսարիէյէն կը գրեն թէ քաղաքին մէջ կարմրուկ երեւան ելած ըլլալով, թժշկապետութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է։

—Շաբաթ առաւօտ, Հաճօղլուօ անցքին մէջ գտնուող ժամագործ Գ․ Վալանդի խանութը գոցեր մոռնալով, ժամացոյցն ու տասը ոսկւոյ չափ դրամը գողցան, Գ․ Վալանդի կը քնանար և չէր արթնցած, վասնզի գողերը ազդուկ չէին յարուցած։

—Վեհ․ Սուլթանի Թիկնապահ Փաշէշօնէր փաշա սրճակարգով Գերմանիա ուղեւորեցաւ։

—Բերայի ոստիկանութեան ձեռամբ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է թէ Ֆէրիգիւղի կողմը ջրհորի մը մէջ գտնուած դրամարկղը, որուն մէջ փոխանակագիրներ և այլ թուղթեր գտնուած էին, Ադրիանուպոլսեցի Միչէլ Հաճօրալօ անուն վաճառականին կը պատկանի։ Վա-

ճառական կը բնակի ի Պոլիս, Թաշճըլար, և ապրիլ 6 ի իրիկունը գողեր մտնելով իր գրասենեակը դրամարկղը վերցուցած էին, Բայց ի վերջոյ Թուղթերէն, ուրիշ բան չէր գտնուեր դրամարկղին մէջ։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ տեղւոյն Իտալական գաղթականութիւնը մեծ հանդիսիւ տօներ է իտալական Սահմանադրութեան հաստատման տարեդարձը, և Սպարթալեան եղբարց շքեղ ամարանոցին մէջ, ի Պուճա, գաշտահանդէս մը կազմակերպուեր է։ Սամուայի Թաման իշխանը, որ այն միջոցին Իզմիր կը գտնուէր, իր ներկայութեամբ պատուեր է հանդէսը։

—Լ. Հէյզ. կը հերքէ Թուրք լրագրաց հաղորդած այն տեղեկութիւնը թէ Բէյնիէ Զայթուն լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքը արգիլուեր է։

—Սաքս Մայնինկէնի դուքսը Պրուսա գտնուած պաշտօն Բէքէ Բէյզ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է նահանգին տէֆթէրտար Բողոս էֆէնտիի և ոստիկան-զինուորաց գնդապետ Տէրվիշ պէյի, ինչպէս նաեւ նոյն պատուանշանի երրորդ աստիճանը հանրօգուտ շինութեանց եւ երկրագործական խորհրդական Ճէմալ պէյի։

—Մաքսատան քարտուղարներէն Սթանգըէ էֆէնտի անցեալ օր Խասքէիի կանանց հիւանդանոցին աղջիկներէն անցած պահուն յանկարծ գետինն ինկաւ։ Մօտը գտնուողներն հիւանդանոց տարին զնա, ուր յայտարարեց թէ թոյն խմած էր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԺՈՂՈՎ

ՓԵՇԹԱ, 7 յունիս.— Ֆրանց Յօզէֆ կայսր, երկուց Պատուիրակութեանց նախագահներուն ի պատասխան, ըսաւ թէ անցեալ տարիէն ի վեր կարեւոր փոփոխում տեղի չունեցաւ ընդհանուր կացութեան մէջ և Պալքանեան երկրաց մէջ, որք մասնաւորապէս կը շահագրգռեն զմեզ։ Ամեն Տէրութեանց հետ յարաբերութիւնքս հաստատ յոյս կուտան ինծ թէ խաղաղութեան օրհնութիւնը պիտի վայելենք յապագային եւս։ Իր նիզակակցաց զօրաւոր և խաղաղասէր միաբանութիւնը Կայսրը կը համարի փորձեալ գրաւական մը՝ ի յաջողութիւն այն ջանից զորս կ'ընէ իւր ժողովրդոց բարեկեցութեան և բարգաւաճման համար։ Այս գահաճառ ջերմ ծափահարութեամբք ընդունուեցաւ։

ՉԷԹԻՆՆԷ, 7.— Շատ հաւանական կը համարուի որ Չեռնակորայի իշխանն ի Փեթերսպուրկ ուղեւորութեանն առթիւ Կ. Պոլսէն անցնի, և Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով, շնորհակալութիւն մատուցանէ Պոլսոյ գետին կանոնաւորման նըկատմամբ եղած զիջման համար։

ՓԱՐԻԶ, 7.—Մերակայութեան մաքսային յանձնաժողովը կազմուած է 28 պաշտպանողութեան կուսակիցներէ և միայն ութ ազատ փոխանակութեան կուսակիցներէ։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 7. —Կառավարական օրագիրը կը հերքէ այն լուրը թէ Ռուսիա բողոք բարձեր է Պ. Քարփի ճառին դէմ, ի մասին Պուքրէշի ամրութեանց։

ԼՈՆՏՈՆ, 7.—Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆերկիւսըն հերքեց այն զրոյց թէ Քուրդք յարձակեր են Ռուսիայէն վերադարձող խումբ մը հայ գործաւորաց վրայ և անոնցմէ հինգն սպաներ են։ Յուզարկութիւնք կը կատարուին։

ԱԹԷՆՔ, 7.— Վերջերս Անգլիոյ հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագրին հիման վրայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրին բանակցութիւնք մօտերս պիտի սկսին։

ՎԻԷՆՆԱ, 7.— Բոլիտիշէ Քորէսբոնտէնց Հռոմէն նամակի մը մէջ կ'ըսէ թէ Պ. Քրիսփիի ընտանիքը մօտերս Բարլսպատ պիտի երթայ, բայց Պ. Քրիսփի, շատ զբաղած ըլլալով խորհրդարանական աշխատութեամբք, գիտաւորութիւն չունի Բարլսպատ երթալու։

ՊԵՐԼԻՆ, 7.— Պետութեան պաշտօնական Օրագիրը, Նօրտ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկին պէս, կը հերքէ այն զրոյցը թէ Վիլհէլմ Կայսրը նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ եղեր ի Բէյօնիկսպէրկ Ռուսիոյ Կայսեր հետ։

ՍՕՖԻԱ, 7. — Ֆերտինանտ իշխանը, նախարարաց ընկերակցութեամբ, Վրածա գնաց, ներկայ գտնուելու պուլկար բանակաց և հայրենասէր Խրիսթօ Պոդէֆի յիշատակարանին բացման հանդիսին։

ՊԷԼԿՐԱՏ, 7.—Պաշտօնական Օրագիրը կը հերքէ այն լուրը թէ Միլան Թագաւոր Սերպիա եկած է դրամական խնդրոց կարգադրութեան համար. լրագիրը կը յայտարարէ թէ Միլան Թագաւորին ուղեւորութիւնը քաղաքական կամ գործի վերաբերեալ ո և է նպատակ չունի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԵՇԹԱ, 8 Յունիս.— Ֆրանց Յօզէֆ կայսր իւր գահաճառով ըսաւ նաեւ թէ մեր զինուորական ոյժերն եւս քան զեւ պէտք է զարգացնենք, այնպէս որ Աւստրիա-Հունգարիա ի վիճակի գտնուի իւր դիրքը պաշտպանելու՝ ի չարս իւր նիզակակցաց և հանդէպ Եւրոպիոյ Խաղաղութեան մտօք ի նկատ առնլով հանգերձ գանձային վիճակը, պէտք չէ խուսափինք զինուորական հարկաւոր զգուշութիւններն ի գործ դնելէ և ամրութեանց մասին ռազմագիտական յառաջդիմութեանց պահանջած բարւոքումներն իրագործելէ։

ՔԱՐԻԶ, 8.—Հանրապետութեան նախագահն ստորագրեց հրամանագիր մը, որով ներումն կը շնորհուի գործադուլներու մասնակցելուն համար ձերբակալեալ բազմաթիւ անձանց։ Բայց ի այն ներումբ ներէն որք շնորհուած էին Պ. Տիւպէի հարցապնդումէն առաջ, 96 դատապար-

տեւոյ 72ն պատ արձակուեցան. ցարդ բանտարկեալ 24 անձանց օտարազգիներ կամ ծանր յանցանք դատապարտեալ անձինք են։

—Սերաֆ. Ժողովոյն մէջ, ծովային գործոց նախարարը, հարցապնդման մը պատասխանելով ի մասին Տիւբէրրէ ծովակալին անուանման իբր հրամանատար Միջերկրականի նաւատորմին, կը հերքէ յառաջ բերուած դէպքերն և կը հաստատէ թէ ծովակալն ի Պելճիա բանտարկուած էր 70ի պատերազմին ատեն և գերութեան ատեն իր պարտականութիւնը կատարած է. (Ծափահարութիւններ)։ Պարզ օրակարգը, զոր նախարարը կը խնդրէր, ընդունուեցաւ 60ի դէմ 385 ձայնով։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Մայիս

Օսմանեան Թօնսօլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միջոց. Դ. Սէրի)		21 8
Պարտքին գաղութէն փերէը	»	21 12
Թերայի մէջ	»	— —
Ղաւուասն բացուելուն	»	21 17
Կէս օրին	»	21 18

ԻՄՓԻՐԻԱԼԸ ՃԱՆԻԿԸ

Երէկ երեկոյ	59 22
Այս առաւօտ	59 20
Կէս օր	59 20

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	46 1/4
»	B. »	26 1/4
»	C. »	21 22

ՌԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Ոսկեէն ժէնէթ	Անգլ.	Լր.	5 5
Երեկ ժէնէթ	Թրք.	»	10 5
Գանձ տը Գոհա	»	»	7 25
Ոսկ. հատէ էֆայէթ	»	»	5 5
Թումբէլէյ	»	»	497
Րուճիկ երկաթուղի		Թր.	85 1/2
Զամինիթուղթ Լոմպէրտի	Գ. Կ.		135

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 7 Յունիս, ժամ 3 վայր 43 երեկ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	92 40
» » 4 1/2 %	106 65
Օսմանեան քոնսօլիտ Սէրի Դ.	19 72 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	85
» Րէժիի բաժնեթուղթ	281 75
Գանք Օթոման	622 12 1/2
Գրէտի Լիոնէ	751
Իտալական Ռանթ 5 %	97 65
Հելլենական 5 %	487 50
Բրիւքսէլ Թիւրք (1890)	428
Եգիպտական միացեալ	496 87 1/2
Գանք տը Բարի	847 50
Ով. մաքս. արժէթուղթ	477 50
Սուէզի ջրանցք	2367 50
Եգիպտական արտաքին	77 3/4
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 17 1/2

Լոնտոն, 7 Յունիս, ժամ 5 վայր 45 երեկ.

Անգլ. քոնսօլիտ		97 1/2
Օսմ. »	Սէրի Դ.	19 3/8
» »	» Ա.	45 7/8
» »	» Բ.	26 3/4
» »	» Գ.	19 1/2
Փոխառութիւն 1877		104 1/2
Գանք Օթոման		14 7/16
Եգիպտական միացեալ (Էնիֆիէ)		98 9/16
» առանձ. (բրէվիլէժէ)		104 1/4
Ցուցա Ռանթ		87 1/8
Ֆրանսիոյ (փոխառ. Բոչիլտ)		104
Հելլենական 5 %		96 1/4
Մոնտոլ »		81 1/2
Ռուսական 1889		99
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 17 1/2

Վիեննա, 7 Յունիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	38 60
» Րէժիի բաժնեթուղթ	123 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 25

Պերլին, 7 Յունիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37 1/2
Ռուսաց թղթադրամ	235
Օսմանեան երկաթուղի	83 51
Օսմանեան քոնսօլիտ Սէրի Դ.	19 40

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄՈԴՈՒԹԵԱՆ

Նախորդ 1889 տարւոյն մէջ լոյս տեսաւ Պոլսոյ մէջ «Գաղտնիք և Արուեստ Մոդութեան» նորօրինակ անուամբ և նոյնքան եւս նորօրինակ բովանդակութեամբ գիրք մը։ Գուցէ շատերէն և նոյն իսկ անոնցմէ՝ որք մեր ազգին գրագէտները կամ գիտուններն հանդիսանալու պատիւն ունին, սոյն գիրքն աննշմար մնաց։ Ոմանք ալ գուցէ նորա Արուեստ Մոդութեան անունէն խրտչելով սա եւս կարծեցին ինչպէս այն կարգ մը հմայական մոգածին արուեստներ կամ աստղաբաշխական ծիծաղելի հաշիւներ պարունակող մատենից որք առմիկ ժողովրդեան մէջ կը շրջաբերին և նոցա աւելորդապաշտութիւնն միայն ծաւալելու ծառայած են։ Եւ գուցէ գայն ընթերցողներն ալ չը հաւատացին նորա պարունակութեանց, և հուսկ ուրեմն՝ մինչ յԵւրոպա ուր օր չ'անցնիր որ նոր գիտեր չ'պատահին կամ գիտական նոր երկեր ի լոյս չ'ընծայուին, ամեն անշնչան կարծեցեալ գիւտերն և երկերն իսկ գիտնոց ուսեալ գնահատութենէն և քննութենէն չեն վրիպիր, առ մեզ գուցէ ցարդ չ'գտնուեցաւ ոք որ յիշեալ գիրքն լուրջ գիտողութեան առնելով պարունակութիւնն կարենար գնահատել։

Բայց եւ այնպէս սոյն գործն իմ հետաքրքրութիւնս գրաւելով փորձի գիտողութեամբ մը կրցի նշմարել թէ նորա պարզած գիտութ անշնչան չ'ըլլալէ զատ՝ բնութեան կամ մարդ էակին ամենէն գործնական գաղտնեաց միոյն կիրառութիւնն, հոգեբանական երեւոյթից ամենէն հետաքրքրաշարժն երեւան կը հանէ որ աշխարհի սկզբէն ի վեր անթիւ անձանց հետազօտութեանց նիւթն եղած է։

Անոնք որ գիտական խնդրոց նկատմամբ հետաքրքիր են, գիտեն թէ այն ինչ Եւրոպայի մէջ կենդանային մագնիսականութեան զարմանագրաւ երեւոյթները գիտուլ սկսան, բովանդակ գիտական աշխարհն և Ակադեմիայններն յուզեցին։ Կ'ենթադրուէր թէ մարդկային մարմինը մագնիսական ազդեցութիւններ ունի որք այլ և այլ միջոցներու օգնութեամբ ուրիշի մը մարմնոյն թափանցելով զանի թմրութեան և քնոյ մէջ կ'ընկղմեն։ Ըստ այսմ

մագնիսողաց կատարած քնաշրջական փորձերն որոց միջոցին մագնիսացեալ ենթական իբր թէ կարող կ'ըլլար գոց աչքերով տեսնել, պահուած իրերը գտնել, ապագայն գուշակել, հիւանդաց դարմաններ որոշել և այլն, բազմաթիւ մարդոց խելքը գլխէն առին և շատ գիտուններ սկսան մագնիսականութեան վերագրել այս հրաշալեաց քննութեանն ու փորձոյն գրաւել, որով սակայն քիչ առնէն տուեցուեցաւ թէ այն հրաշալեաց մեծագոյն մասը գոյութիւն չունէին։ Գիտական քննութիւնք չարունակուելով իրողութիւնը պարզուեցաւ և այն կարծեցեալ մագնիսականութեան և իր հրաշալեացը տեղ յաջորդեց հիփնոթիզմն իր այլ իմն տարօրինակ երեւոյթներովն որոց փորձերն այսօր գիտական հետազօտութեանց ընդարձակ ասպարէզ բացած են։ Սակայն այն նորօրինակ փորձերը զորս հեղինակները «Մոգական Արուեստ» անուան ներքեւ կը պարզեն իրենց յիշեալ գործոյն մէջ, կ'իրականացնեն գերազանցապէս այն զարմանագրաւ երեւոյթներն զորս յԵւրոպա մագնիսականութեան փորձերու շնորհիւ յառաջ բերել կը յաւակնէին։ ԱՀա թէ ինչպէ՛ս։

Ծրարուն չ'հասած գեռաշտա մանուկ մը նպաստաւոր պարագայից միջոցին որ եւ է մարմնոյ մը (զորօր. իր եղունգին կամ ջրալից գաւաթի մը մէջ կամ սպիտակ լաթի մը վրայ եւն.) նայելով անընթի՝ կարող պիտի ըլլայ անդ ճշգիւ տեսնել մեր ուզած հեռաւոր տեղերն և անձերն, պահուած և նոյն իսկ գետնի խորոց մէջ թաղուած իրերն և կարելոյն սահմանին մէջ եւս անծանօթ բան մը գուշակել. այս փորձերն ունին մասնաւոր կանոններ որք գրքին մէջ նշանակուած են։ Արդ՝ յիշեալ երեւոյթները բնականապէս որքան որ ալ առաջին ակնարկով հրաշալի և գերբնական երեւին, բայց երբ անգամ մը գիրքը ընթեռնու մէկը, պիտի խոստովանի թէ հեղինակք անդ յիշեալ երեւոյթներուն միայն չոր բացատրութեամբն բաւականացած չեն, այլ ամեն հրաշալի երեւոյթ, ամեն գերբնական իրողութիւն բնականի վերածած այսինքն բնութեան օրինաց հետ հաշտեցուցած են, որով յայնժամ ոչ ոքի անդ գրուած իրողութիւնքն անհաւատալի չ'պիտի թուին։ Սոյն գըրքին պարզած գաղտնեաց մէջ, որ հոգեբանութեան և մարդկային մտաց ամենէն խորհրդաւոր կողմերը ի վեր կը հանէ, նաեւ հնութեան ամենէն գաղտնածածուկ և ներկայիս շատ մը անբացատրելի իրողութեանց բանալին կը գտնենք։ Վերջապէս հեղինակները գիտողութեան և փորձոյ ասպարէզը բաց թողած ըլլալով ընթերցողաց առջեւ, խիստ փափաքելի է որ գիտնոց և գիտասիրաց գիտողութեանն արժանանան նոցա Մոգական Արուեստոյ փորձերն որոցմէ յառաջ գալիք օգտակար և զարմանալի արդիւնքներն այժմէն ակներեւ են։

«Գաղտնիք և Արուեստ Մոդութեան» գիրքն իր ամբողջ ընթացքին մէջ անշուշտ թէ նամի կը հանդիսանայ ժողովրդական աւելորդապաշտութեանց զորս անխնայ կը հարուածէ. այսպիսի խնդրոց վրայ խօսած ատեն՝ կը ջանայ միշտ ամեն իրողութեանց մէջէն ստուգութիւնն երեւան հանել և միշտ գիտական ծանօթ սկզբանց կրթելով՝ ամեն անբացատրելի և խորհրդաւոր կարծեցեալ երեւութից մեկնութիւնը տալ, որով ազէտ ժողովրդեան մտքերն լուսաւորելով նախապաշարմանցն արմատէն բառնալ։ Հմայական արհեստներու, ամ ալօք և երեւակայական տեսիլներու, ակնհարութեան, գուշակութեանց վրայով գրուած հետաքրքրաշարժ գլուխներն զայս լաւագոյնս կը հաստատեն։ Մարդկային երեւակայութիւնն, մարգարէական երազներն, նախազգացմանց դէպքերն գեղեցիկ բացատրուած և գրական կերպիւ ապացուցուած են անդ։

Ի մի բան սոյն երկասիրութեան մէջ պարզեալ գաղտնիքն արդարեւ իր ընթերցողաց օգտակարներէն զատ՝ մեծ արժէք և կարեւորութիւն ունի հոգեբանական գիտութեան համար և անշուշտ օր մը գիտնոց քննութեան բովէն անցնելով՝ նոր և ճոխ գիտութեան մը կարգը պիտի անցնի։ Հեղինակաց միւս գլխաւոր նպատակն ալ որ գործոյն ամբողջ ընթացքին մէջ փայլած է, ժողովրդական տգիտութիւններն ու նախապաշարմունքը բառնալ է, որ արդարեւ գովելի ձգտում մըն է։ Այսպէս թէ այնպէս սոյն գործն ըստ ամենայնի քաջալերութեան և պատուոյ արժանի է։

Մ. Ի. ՔԻՒՐՃԵԱՆՃԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս Անգլիոյ մէջ շքեղապէս կը տօնէին Գրական Նպաստամատոյց Ընկերութեան հաստատութեան հարիւրամեակը։ Գրականութեամբ զբաղող մէկ մի անհատ, որոց թիւը օրէ օր կ'աճի, պիտի զգայ մասնաւոր հաճոյք մը երբ ընթեռնու այդ հանդէսին նկարագիրը։ Գրագիտաց գասուն ի պաշտպանութիւն՝ ակամայ անձանց կողմանէ արտասանուած ճառերը պիտի հրճուեցնեն ամեն ոք, լինի նա Անգլիացի թէ Հայ։ Ամեն սիրտ պիտի տրոփէ և պիտի փափաքի տարիլ հոն՝ ուր արժանաւոր և օգտակար արտադրութեան մէջ հեղինակը վստահ պիտի լինի թէ, ծախորդ օրերու մէջ թըշուառութիւնը չը պիտի համարձակի իր ճիւաղաղէմ կերպարանովը հեգնել և զգեստել զայն կիսանուագ։

ԱՀա այդ փառաւորութեան յոյսովն է որ մարդ մինչեւ իր կենաց վերջին շունչը կը նուիրէ ինքզինքը գրականութեան և օգտակար կը հանդիսանայ թէ՛ իր երկրին և թէ հանրոյն մարդկութեան։ Որքա՜ն ախուր է մեր վիճակը. մեր գրագէտները չեն համարձակիր երկար աշխատութեան մը ձեռնարկել, հաստատուն գործ մը ար-

տադրել, զի նախնեաց հացի խնդիրն է որ կ'զբաղեցնէ զանոնք։

Թո՛ղ պարծենանք հրատարակած է երկարօրէն այդ հանդէսին մանրամասն նըկարագրութիւնը։ Վալէսի գահաժառանգ իշխանն էր որ կը նախագահէր հարիւրամեակի սեղանին։ Թէ ընկերութիւնը որքա՛ն մեծ նշանակութիւն ունի յաջ Անգլիացւոց, կրնայ հասկցուիլ, երբ նկատի առնուի թէ, գահաժառանգ իշխանը կ'ընէր բացատութիւն մը նախագահելով կըրկին անգամ բարեգործական հանդէսի մը, զի տեսնուած չէ երբեք որ նա մէկ անգամէն աւելի նախագահէ նոյնօրինակ սեղաններու։ Դա՛ այնպիսի ընկերութիւն մ'է որոյ գլուխ կանգնած են իր հայրը և մեծ հայրը։

Ընկերութեան սկիզբը կարի խոնարհ եղած է, ինչպէս ամեն տեսակ բարեգործական հաստատութեանց։ Տավիտ Ուիլեըմս անուամբ մէկը 1773ին գրականութեան մէջ տառապող և անոնցմէ կախում ունեցող անձանց օգնութիւն ատարող ընկերութիւն մը հաստատելու առաջին յղացումն ունեցաւ։ Կարի զարմանալի է թէ յետոյ նա առաջինն էր որ կենաց վերջին պահուն օգնութիւն ստանալու հարկին մէջ գտնուեցաւ։ Սակայն 17 տարիներ անցան մինչեւ որ Ուիլեըմսի գաղափարը իրականութիւն ունեցաւ։ Ֆրանքլին ընկերութեան յաջողութեան վրայ կասկածոտ էր և չէր կարծեր թէ հաստարակութիւնը պէտք եղած նպաստը պիտի ընձեռէր։ Այլ ինչպէս որ յետոյ տեսնուեցաւ Ֆրանքլինի կասկածները չիրականացան և ժողովուրդն ալ անզգած չցուցնուեցաւ։ Դէպք մը տեղի ունեցաւ այն ատեն որ մեծապէս նպաստեց ընկերութեան հաստատութեան կարեւոր զարկ մը տալու։ Երեւելի ուսումնական մը Ֆլաուեր անուամբ կը հրատարակէ գործ մը, պարտքի ներքեւ կը մնայ, բանտը կը նետուի, և հոն թշուառութեան մէջ կը մեռնի։ Այս դէպքը մեծ յուզումն յառաջ կը բերէ և 1790 մայիս 18ին ընդհանուր ժողով մը տեղի կ'ունենայ յորում ձեռք կ'առնուի ամեն միջոց արգիլելու ապագային մէջ այսպիսի տարօրինակ մահեր։ Այդ ժողովին հարիւրամեակն է որ մայիս 18ին կը տօնէին Ս. Ցակոբ սրահին մէջ։ Հիմնադրին մէկ յայտարարութիւնը պէտք է յիշատակել աստ, թէ ընկերութեան նպատակը չէ քաջալերել այնքան գրականութիւնը կամ գրագիտաց թիւն աւելցնել, քան նպաստել աւելի այն հեղինակաց միայն որ արտադրած են կամ կ'արտադրեն օգտակար գործ մը։ Ուիլեըմսի գըլխաւոր սկզբունքն էր այս որ մինչեւ ցարդ անփոփոխ մնացած է։ Ամէն բանէ առաջ հեղինակին արտադրութեան օգտակարութիւնն է որ ի նկատ կ'առնուի։

1790էն՝ սկսեալ ամեն տարի հանդէսներ ըրեր և յետոյ սովորութիւն մը եղաւ հիմնադրին անուան և նպատակին ի գովեստ բաժակ մը ճառել։ Այս սովորութիւնը տեւեց մինչեւ 1830։ Ասոնց մէջ հռչակաւոր հանդիսացած է Թօմաս Ֆիցկէրալտ որ քան եւ վեց անգամներ գրեց ու խօսեցաւ բանաստեղծութիւններ որով անուանուեցաւ սոյն հաստատութեան պաշտօնէր քերթողն։

Ընկերութեան գնացքը յամր այլ կանոնաւոր էր։ Հաստատուն հիմն ունեցաւ այն ատեն միայն՝ երբ Վալէսի իշխանը և մահուանէ մեծն Նէլսոնի սերնդէն Թօմաս Նէլսոն առատ նուէրներ ըրին. այս վերջինը շնորհեց 8000 ոսկւոյ գումար մը և 290 ոսկի եկամուտ բերող շէնք մը։

Ծնկայներուն մէջ հռչակաւոր է 1822 տարին։ Այն ատեն Շաթօպրիան իբր դեսպան Անգլիա կը գտնուէր և ներկայ ըլլալով այդ տարուան սեղանին յայտարարած է թէ երբ 1799ին կը գտնուէր յԱնգլիա, աքսորեալ և յետին նեղութեան մէջ, այդ ընկերութիւնն՝ իր Ցեղափոխութեանց վրայ գրած երկն օգտակար նկատելով՝ նուիրած է նմա 10 ոսկի։ Շաթօպրիանի այս յայտարարութիւնը մէջ բերած է 14 տարի յետոյ Տր. Թուալ, որ այն ատեն ներկայ գտնուած էր, յարելով թէ ընդունուած գաղտնապահութեան օրէնքին բացառութիւն մը չը կրնար համարուիլ այս, զի հեղինակն ինքնին զայն յայտնած էր։ Շաթօպրիան յետոյ 60 ոսկւոյ նուէր մը ղրկած է ընկերութեան։

Տարեկան սեղաններու նախագահած են շատ բարձր աստիճանաւոր անձեր, բնիկ թէ օտար, ինչպէս են Պելճիոյ թագաւորը, Օմալի դուքսը, Բալմէրսթօն, Գլէտսթօն, Սալիսպըրի, Կլառնտօն, Վաշինկթոն և բազումք։ Այս տարի, ինչպէս վերը ըսուեցաւ, Վալէսի իշխանն նախագահութեան ներքեւ 600 հոգւոյ շքեղ սեղան մը կը տրուէր։ Իշխանը կը բացատրէ սահուն լեզուաւ մը՝ ինչ որ կարող եղած է գործել ինքնօգնութեամբ, առանց Տէրութեան նպաստին գիմելու. ո՛ գիտէ, քանի՛ բարութիւններ ըրած է ընկերութիւնը. գոցա թիւը չէ կարելի ճշգել. զի ընկերութիւնը կը գործէ միշտ գաղտնի, այս դրութիւնը ընկերութեան ամենամեծ արժանիքներէն մին է. Կ'երթայ, կը գտնէ և կը մխիթարէ Նիւթական օգնութեամբ ուսումնական, որ հեռաւորն, գրագէտն, երբ թշուառութեան սեմին վրայ հասած են։ Զը յայտներ երբեք ոչ մէկուն անունը, զի յանախ այդ նեղութիւնը փաղանցիկ է և այդ մասին հասարակաց տեղեկութիւնը կըրնայ վնասել հեղինակին արժանեաց։

Որպիսի՛ գաղտ փափկանկատութիւն, կարծես հայր մ'է որ կը գուրգուրայ իր զաւակաց վրայ. չը տար թոյլ որ հարուածին ներքեւ ընկճին։

Արդ երբ նկատենք թէ ո՛րպիսի գրականութիւն գայն մշակողաց շահ կը բերէ, պիտի տեսնուի թէ գլխաւորաբար բեմթեւագոյն կամ վիպական գպրոցին պատկանող արտադրութիւնք յառաջ կը բերեն մեծ հասոյթներ, մինչ լուրջ աշխատութիւն և երկար խորհրդածութիւն պահանջող գործեր կը մնան անվարձ։ Արդարեւ, ապագայն կը դատէ երկուքին արժէքն և բատ այնմ կը գնահատէ, սակայն և այնպէս հեղինակն ապագային փառքով չ'կրնար ապրիլ, կրնայ նա հիւանդանալ կամ աղքատանալ, ո՞վ պիտի գայ իրեն օգնութեան եթէ այսպիսի ընկերութիւն մը չըլլայ որ կարօտեալ արժանեաց պէտք եղած զօրավիգն և նպաստն ընծայէ։ Ի մէջ այլոց հաստարակութեան կրնայ յայտնի ըլլալ, զի նպաստեալք իսկ յայտարարած են թէ երեւելի բնագէտն Պ. Ուէն ստացած է 300 ոսկւոյ շնորհ մը և աստղագէտն Պ. Պրոքթոր 200 ոսկւոյ նպաստ մը։ Վալէսի իշխանն կը գիծէ սեղանակցաց հանգանակութեան որ կ'արտագրէ 4000 ոսկւոյ պատկառելի գումարը։ Թագուհին ամեն տարի 100 ոսկի կը շնորհէ, այս տարի 53րդն է, ինչպէս նաեւ Գահաժառանգը որ երկու տարի հարիւրական ոսկի նուիրած է։

Այդ սեղանին վրայ կը խօսին նաեւ Ռիբոնի եպիսկոպոսն և հռչակաւոր Պ. Ճան Մօրլի, անդամ խորհրդարանի, և կենսագիրն Գըրքի։ Հարիւր տարուան մէջ Անգլիական գրականութեան յառաջդիմութեան համառօտ պատկերը կը գծեն։ Պ. Մօրլի կ'ըսէ թէ որպիսի՛ աշխարհ մ'էր այն ատեն երբ կ'անգիտէին Սքօթ, Բայրըն, Գիթրըն, Շէլլիի գործերը (Պ. Մօրլի աւելի շատ պիտի զարմանայ երբ գիտնայ թէ շատ քիչեր իր յիշած հեղինակաց գործերը կարդացած են։) Խօսելով յետոյ գրականութեան իբր արհեստ կիրառութեան վրայ, կ'ըսէ թէ բազմաթիւ են նանքա որք կը կարծեն թէ այդպիսի եզանակաւ կը հանեն թէ՛ փառաց թէ ճոխութեան գագաթը, սակայն իրողութիւնը կը յայտնէ թէ հազիւ թէ 50 կամ 20 հեղինակներ կրցած են իրենց արտադրութեամբ ապրիլ։ Օրագրութեան անցնելով, կը նկատէ գայն միակ զօրութիւն, քաղաքական թէ նիւթական, անտարակոյս Պ. Մօրլի կ'ըմբռնէ օրագրութիւն լսելով, այնպէս ինչպէս պէտք է լինել, անկողմնակալ, համայնատարած, ազդեցիկ և զօրեղ, նման անգլիական ստուարն մեծ թերթերուն։

Հարիւրամեակի սոյն հանդէսը որպիսի՛ խորհրդածութիւններ կը ներշնչէ մարդուս, մանաւանդ մեզ Հայոցս։ Եթէ խընդիրը պաշ մը նկատուի ինքնին, պիտի տեսնուի թէ նախ և առաջ ամենակեն. սակայն իր մ'է որ կ'ապաշխարուի։ Մարդկային հանճարի արտադրութիւնը, որ կրնայ համարուիլ աշխատութեանց ամենէն ազնիւը և ամենէն փափուկը, պէտք է նախ և առաջ վարձատրուի։ Այս ճըշմարտութիւնը լաւին զգացած են եւրոպական քաղաքակիրթ ազգեր և բատ այնմ միջոցներ ձեռք առած են։ ԱՀա՛ հոս կայ հաստարակութիւն մը որոյ ուսեալ դասը մեզմէ անհամեմատ շատ է, որոյ գրողները կ'ածին հեղինակներ, հետեւապէս արտադրութիւնները կը շատնան այնքան աւելի առատութեամբ։ Այդ աշխատութիւնները գնահատող դասը կարի բարձր է, զանոնք քաջալերողները բազմաթիւ. հեղինակի մը կը բաւէ օգտակար լինել խաղաղ ապրելու համար։ Երբ այսպիսի պարագայից մէջ երկիր մը կրկին կը տեսնէ նպաստամատոյց ընկերութիւն մը հաստատելու հարկն ու սովորականութիւնը, օգնական թիկունք մ'ըլլալու գրագիտաց, ընկերութիւն մը որ գոյութիւն ունի հարիւր տարիներէ ի վեր, այն ատեն մինչեւ ա'գիտութեան մէջ կը նըջէինք, ո՛րքան ուրեմն մեզ համար սոփսողական և կենսական է այդպիսի ընկերութեան մը հաստատութիւնը։ Փոյթ չէ թէ գա լինի այն ատեն երբ ուրիշներ հարիւրամեակ կը տօնեն. կը բաւէ որ գոյութիւն ունենայ։ Երբ բաղդատենք մեր վիճակը, պիտի տեսնուի թէ այսքան դժուարին չէ գա կարծուածին չափ։ Զը լինելով այնքան լուսաւորեալ ժողովուրդ մը, հետեւաբար եւ չունենալով այնքան բազմաթիւ ընթերցողներ, հեղինակաց և գրագիտաց թիւը շատ գոյգն է. այնպէս զի այսպիսի ընկերութեան մը օգուտը կրկին պիտի լինի, նախ զի օգնութեան պիտի հասնի կարօտելոց, երկրորդ զի անուղղակի իմն պիտի քաջալերէ մատենագրութեան ծաւալումն։ Ազգին վարչութենէն յուսալ ամէն ինչ, կարի պահանջող լինել է. անհատական աշխատութիւնք աւելի արդիւնաբեր կը լինին։ Վերջերս կ'իմանայինք թէ ընկերութիւն մը պիտի հաստատէր գրական գործերու թիւն աճեցնելու նպատակաւ. միթէ աւելի օգտակար և կարեւոր չ'պիտի՞ հանդիսանայ նա, նպաստամատոյց ընկերութեան մը փոքրանկարը լինելով, որով ապագային մէջ արդիւնաւոր լինելու փառքը պիտի վայելէ։ Տարակոյս չկայ թէ նախ ամեն ուսուցիչ և ապա ամեն հայ ուսումնասէր անհատ չ'պիտի խնայեն իրենց լուման։

Այս առթիւ ներուի մեզ հարցնել ընթերցողին թէ տեղեկութիւն ունի՞ արդեօք թէ մեզմէ մի քանի ժամ հեռաւորութիւն ունեցող քաղաքի մը մէջ, կայ ընկերութիւն մը որ տէր է արդ գրեթէ ՏԱՍՆ ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻՈՅ դրամագլխոյ մը։ Այդ քաղաքն է Պրուսա, այդ ընկերութիւնն է Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը։

ԱՀա ուրեմն ազգային անհատական ընկերութիւն մը, որ կրցած է ամենաչնչին գումարներով հաւաքել մեծ դրամագլուխ մը. չեմք ուզեր հարցնել թէ այդ ընկերութիւնը իր նպատակին կը ծառայէ՞ հաւատարմօրէն. Այդ խնդիրը ձեռնհաս վարչութեան ուշադրութեան առարկայն է անտարակոյս։ Մեզ կը մնայ միայն հետեւցնել թէ մարդ կրնայ ի պահանջել հարկին հաստատել առանձին հանգանակութեամբ կանոնաւոր և օգտակար ընկերութեան մը հիմերը։ Աշխատինք ուրեմն, առանց թողլու ամեն բեռ Ազգին Ուսումնական Խորհրդին և Տավիտ Ուիլեըմսի օրինակը մեր աչաց առջեւ կենդանի ունենալով յառաջ ընթանանք։ Ապագայն պիտի լինի մեզ վարձահատոյց։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՊՆՑԱՃԵԱՆ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Տարի

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեան Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան։

Ի ՊԷՏՍ

Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց

282 ԳԻՆ 2 ԴԱՀԵԿԱՆ 13—30

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆ ԿԼԻՆՃԻԿԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Պատուաւոր ազգային մը որ ցարդ ծրիաբար դարմանած է բազմաթիւ անձեր, որք կէլինճիկի հիւանդութեամբ իրեն դիմած էին՝ և իր դեղերէն բոլորովին ապաքինած են, ամեն կողմէ արտայայտեալ փափաքանաց համաձայն՝ Ղալաթիա Բէնչչէնպիհ Բազար Ջինճիրլի Խանի վերի յարկը թիւ 11 սենեակն յատկացուցած է իրեն, ուր պիտի ընդունի և դարմանէ կէլինճիկէ բռնուող հիւանդները։

Աղքատները ձրիաբար պիտի դարմանուին։ 478 6—15

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՈՒԱՆԷԴ ԷԼՎԻՌԱ Վիեննայէ ուղղակի մայրաքաղաքս հասած է քիչ ժամանակի համար և մօտերս պիտի մեկնի։

Ալ. Եւս գաղտնիք չկայ։ Այս ՓՆԱՇՐՋԻԿ կինը իր գաղտ. պայծառաց կը պարզէ անցեալն և ապագային բոլոր գաղտնիքները. շատ յստակ պատասխաններ ու խորհուրդներ կուտայ ի մասին առեւտրական, ընտանեկան ու այլ գործոց, խորհուրդներ որք իրենց արդիւնքը կ'ունենան ապագային մէջ։

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՈՒԱՆԷԴ ԷԼՎԻՌԱ երեւ. սեւ այցելուներ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ ի Բերա, Թէփէպաշի կայարանին դէմ, Զիւմպիւլ փողոց, թիւ 8 տանը, ամեն օր ներ. ժամ 11էն մինչեւ 6։ «Խորհրդակցութիւնք կը կատարուին ամեն լեզուաւ»։ 408 3—4

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց թիւ 339, Նոր հաստատուած այցելութեան Սենեակն։

Նոյնպէս երեքշաբթի օրերը, զարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիոյ Բրիտան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ծրիաբար դարմանելու։ 420

ԱԶԴ

ԹԻՒՆԱՐՏ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

CUNARD

Trinidad շոգենաւը, նաւապետ King, մայրաքաղաքս հասաւ։

Aleppo շոգենաւը, նաւապետ Ferguson, Կրատովէն առաջ կ'ապասուի յունիս 10ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ Thomas C. Joly

Թիւ 1, Բրիշիաց Հալէ փաշա խան, Ղալաթիա

496

ԱԶԴ

Արաբէն շոգենաւը, նաւապետ Բարքըր, Լիվրբուլէն առաջ կ'ապասուի յունիս 13ին։

ԻՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Գործակալ Արաբէն Շոգ. Ընկ.

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Մանասթըրլը պուլունան վէ պուլունարըըլյաճաղ օլան Ասաքիրի Շահանէ վէ հայվանաթը իչիւն մաճալինէն մէվքի մինագասատա պուլունան էրզագ վէ սայիրէնին ֆիյաթը մալումէյէրի իլէ մաճալի թալիպլէրի էօշտէսինտէ օլուպ կէլէճէք հազիրանը րումինին օն ալթընճը կիւնիւ զարըը վիրիլուպ ներմի իւչինճիւ կիւնիւ ինճալէի գաթիյէսի ինրա օլունաճաղընտան պուրաճա իթասընտա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 մայըս 1890 259

Նօ 10 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Հօրանտա պուլունան ասաքիրի Շահանէ հայվանաթը իչիւն մաճալինէն մէվքիյէ մինագասատա պուլունան էրզագ վէ սայիրէ ֆիյաթը մալումէյէրի իլէ մաճալի թալիպի էօշտէսինտէ օլուղընտան պուրաճա իթասընտա թալիպ օլանլարըն թալիպլէրի իլանաթէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 մայըս 1890 260

Նօ. 11 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6.515.542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2.085,347

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ անցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան փստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած փասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամաթղթերն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

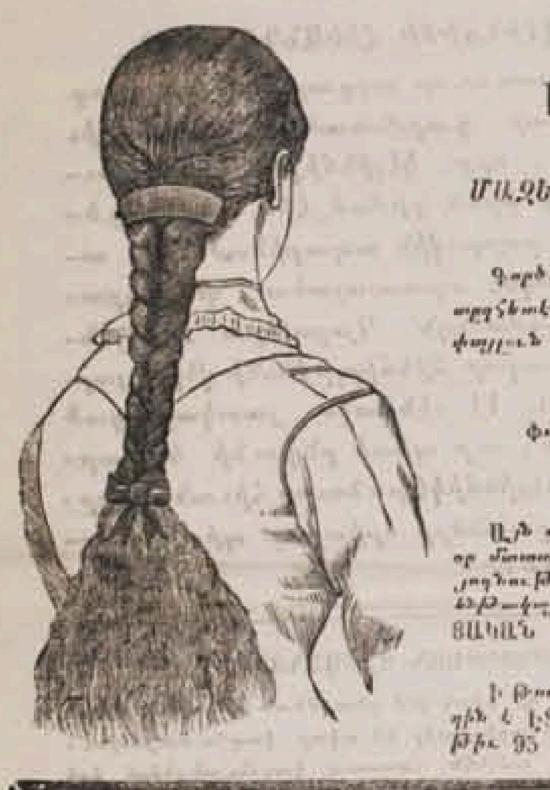

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ
ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Ձեռքին բոյց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կու տայ մազերուն: Գործածութիւնը բաղմանախա չէ.

ՆԵՐԿ 2Ը 2Ը ՈՒՍ

Փափաքելով ազդեցունք ընդհանրապես յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կամ այն որ կտրէ տուած են և մեծ յոգնութեամբ ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ "ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԻՔԹՕՐԻԱՅԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ" կոչուած է:

ՄԵԾ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ ՆՈՐ ԱՄ ՀԱՍԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳՈՒՏԱ. Անդրանիկ անգլիական, Վալլէսսա փողոց թիւ 95 և 97, Ղալաթիա: 68

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ
LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4.000.000. Վճարեալ վնասներն իբր 30.000.000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամնտայի Պանգային դիմաց:

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՓԱՅՍԼՐՃԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

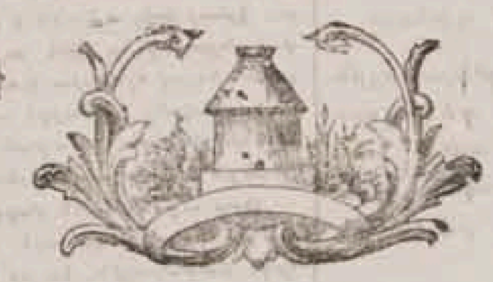

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՓՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ Վ. ՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80.000.000 Ֆրանք	1.500.000 Ֆրանք

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, որ հաստատուած է Ֆրանսայի համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում ունեցած է, իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն:

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս չափական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և Գլխաւորք՝ փոխատուութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտ, հանգստեան անուանէ ծերութեան համար, ընկերութեան կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն: Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն:

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պ. Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պաղչէ Գաբու, Պոլիս: 42

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ
ՔՐԱՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ԲՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԸ ՑՈՒԱՑՕ ՏԸ ԼԱ ԳՈՒՈՄՆ, Նոր պայծառ հոտ	ԷՍ. ԲՈՒԿԷ
ՔՐԱԲ Է Լ ՊԼՈՍՍՈՄ, փոքրի խնձորենւոյ ծաղիկ	ՋՕՔԻ ԳԼԸԲ
ՉԱՐԻՆԱ, Ռուսական գաղափար հոտ	ՕՒՈՐՈՆԱԳՕ
ՀՕՍԱՅԻ ԼԷԼԸԸ, Ճերմակ եղեւամն	ՎԻՈԼԷԹ
ԳՈՒԻԼՈՒՈՒՈՒ, Նոր բոյր	ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՌԱՅՄՕ ՎԻՕԼԷԹ, Մանուշակ	ՄԻԼՖԼԷՕՒՐ
ԱՈՖՈՍՏԷԼ, ՈՐՓԻՏԻԱ, ՉԻՊՐ, ԵՒլն.	ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ ԵՒլն.
ՌՕՈՒԶ ԷԼԻԹԻՐՈՒ	

Եւրոպայ երել Պղտակուն աղբիւր, Լոնտոնի Բաղոցդ լցուցիւ և քերեւ. ընդունիւն ամենէն նորելսեւ հոտերն գերազանց կը համարին... Մինչ բոլոր տեսակները կեցած են.

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՍԱԼԹՍ, անոյշ ձեւական աղեր յարմարագոյն — Վայելուչ նորելսեւ արդիւնքն անզանի համար: ...

ՕՐԱՆԺԻՆ փոշի. Տէկին Աւելին Բազըկի կը դրէ. «Գաղաւթեան կ'ըսեմ թէ ձեր Օրանժին շատ գերազանց կը գտնեմ. մորթին վրայ կը թողու շատ համեղի պատարագութեան մը. ԱՏԼԼԻՆԱ ՊԱԹԹԻ»

ՆՈՒՐՐ ՕՃԱՌՆԵՐ փայլ խնձորի ծաղիկներով Աստծոյ Զարմամ, Ռուսիո Լիլըր Զլամ, Սոսիի Ռոզ Անիլեթ, Կլորիւ անիլեր, Անգլիական ծաղկանց ջուր, Անգլիական լավանտայի ջուր, Փոքր Քրէմ և այլն.

Մեծաքանակ և փոքրաւոր կը վաճառուի Թուրքիոյ ևս Քաղաքիդ ներկայացուցիչն քով. Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՉԻԱՆԱ Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալլէսսա պողոտայ թիւ 95 և 67 70

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ"
Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Պերլին յԱմին 1868
Դրամգլխ. 1.875.000 Ֆր.
Պահեստ. դրամ 1.337.000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՈՐՖԸՐ"
Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Դրամգլխ. 3.750.000 Ֆր.
Պահեստ. դրամ 3.099.367.15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամաթղթեր, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չահաւոր պայմաններով.

ՀԱՆՑԷԱԹԻՇԷ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874
Դրամագլուխ 3.750.000 Ֆր.
Պահեստի դրամ 600.000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաչահաւոր պայմաններով. 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բաշիմ Փաշա խան, թիւ 13 և 14.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԾՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱՑ

ՊՈԿՏԱՆՈՅՑԻ ՏԻԱՒՏԻ ՀՈՒԹ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր գարման ընդդէմ արջառի ինչպէս ձիու, եզներու անասնոց, ոչխարներու, չաներու մակարոյծ ճճիներու.

ԻՐՐ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. 200 էն 300 մասն ջրի խառնեցէք և զուրեն լուացէք.

ԻՐՐ ԴԱՐՄԱՆ. 12 էն 150 մաս ջրի խառնեցէք. Այս չափով կ'ոչնչանէ ճճիներն և կ'ողջացնէ անասնոց վէրքերը. Նշմարել կ'առնենալու չանոնց յառաջ հոտ և թեղաց փտութիւններու անհետ կ'արգիլէ. Ոչխարներուն համար կէս ժամ հետ 50 լիտր ջուրի մէջ.

ԻՐՐ ԱՂԲ. Իբր աղբ կը գործածուի ամենէնու և պտղատու ծառերուն, կ'ոչնչացնէ ոջիլներն և թրթուրներն, և հետևաբար կը գիտցուցնէ տունկերն ամուլը. Թրթուռներ 60 էն 80 մասն ջրի մէջ լուծուած ՊՈԿՏԱՆՈՅՑԻ ՏԻԱՒՈՏԻ ՀՈՒԹԸ, գետ կը մեռնի ամէն տեսակ հիւանդութիւն և մինչև իսկ ՖԻԼՈՔՍԵՐԱՅԷ.

Պոկտանոֆի հիւթը ¼, ½ և 1 լիտրնոց տուփերով կը ծախուի ի Ղալաթիա, Խուրշուտ խան, թիւ 18. 411

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Աւերի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն որ անխաւան բաղադրութիւն մի է զաւաթադելնող, է դանազան մեղաց կայացութեան ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայից ... [illegible]

Թուլացուցանող օգերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն անձանց ... [illegible]

Աւերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ըլլէ այն ... Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ. 151

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ
Շարթուան երթեւեկութիւնք

Օր յառաջ	ժ. Ը.Ռ.	Երթալիք տեղը
Բշ. 4 16	2 Եր.	Օտեսա
Գշ. 5 17	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ. 6 18	10 Առ.	Անատոլու
Դշ. 6 18	10 Առ.	Սեբաստոպոլ
Եշ. 7 19	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Բիրէճ Գաբու. 136

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈԹԵԱՆ
Ն. ԲԱԲԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլ և Բորտօ դէպ կանոնաւոր թռիչ

Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովոռոսիսք երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մէնտէյ որ յունիս 11ին Մարսիլիայէն և յունիս 17ին Կ. Պոլիս պիտի մեկնի.

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մէ... որ պիտի մեկնի յունիսին...

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղևորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղևոր և ապրանք ընդունելութեան նաւողչէք, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալսն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒՆ
Թիւ 17-18 Բիւյիւք Մեյէթ
371 Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

ԼԷՍՓԷՐԱՆՍ — L'ESPERANCE
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	Ֆր. 10.000.000
Ստորագրեալ »	1.000.000
Վճարեալ »	864.000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ գիւրամատչելի գներով և ամենաշահաւոր պայմաններով.

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպական չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը համնի աւելի քան 16.000.000 ֆրանքի.

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշդ դէմ թիւ 21-22. Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ
320 ՍԱՀԱԿ ԳԱՍՏԻՖ և ԸՆԿ.

EMULSION SCOTT
(ՍԳՈԴԻ ՕՀԱՐԻԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃԱՐՊ ԻՒՂ
Իփօֆօսֆիտ ԿՐ ԿՐԻ և ԿՈՒԱՆ

Պատրաստեալ Հեռամ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ անուշահամ է
Մորհւ ձկան ճարպ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իբոֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծագմանութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անոր համար համ ունի, դիւրաւ մարսելի է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղագործաց և դեղագործաց քով:
Գործակալութեք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 84

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686
1890 ՄԱՅԻՍ 17 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն Իջնող շոգենաւներ

11 — Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
11 — Ռէնրիմ. Մեղ. Գէզիւր. Թարա. Եէնիգ. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
11 20 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկ.
11 40 Պէյգող Բալթա. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
11 45 Ր. Ա. Գավաք Ռէնրիմ Մեղար Պէյգիւր Թարապ. Եէնիգ. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիկ.
12 15 Պէյգիւզ. Թարապ. Պէյգոզ Բալթա. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ
1 — Ռէնրիմ. Մեղ. Պէյգիւր. Թարա. Եէնիգ. Ալթ. Միրկ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
1 30 Ռէնրիմ. Մեղ. Պէյգիւր. Թարա. Պէյգոզ Բալթա. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիկ.
2 — Ռէնրիմ. Մեղ. Պէյգիւր. Թարա. Եէնիգ. Միրկ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
2 50 Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարապ. Պէյգոզ Բալթա. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Խալ.
3 — Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Ալթ. Միրկ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
4 — Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Պէյգոզ Բալթա. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկթաշ
4 15 Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Ալթ. Միրկ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ Պէշիկթաշ
5 4 Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարապ. Եէնիգ. Ալթ. Միրկ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
7 — Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարապ. Պէյգոզ Բալթա. Եէնիգ. Միրկ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզկ. Պէշիկ. Խալ.
7 45 Ա. Ր. Գավ. Մեղ. Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնվ. Օրթագ. Պէշիկ.
8 45 Ռէնրիմ Մեղ. Պէյգիւր Թարա. Պէյգոզ Բալթ. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խալ.
9 — Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Ալթ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ Պէշիկ.
10 — Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Միրկ. Ր. Հիսար Արնաւ. Օրթագ. Պէշիկ.
10 30 Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարա. Եէնիգ. Պայազ. Ր. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ
10 45 Ռէնրիմ. Մեղար Պէյգիւր Թարապ Պէյգոզ Բալթ. Չուպլ. Գանլ. Ա. Հիսարգանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Խալ.
11 — Մեղ. Պէյգ. Թարա. Եէնիգ. Պայազ. Ր. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիկ.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւներ

12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէկ Ր. Հիսար Պայազ. Միրկ. Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւր. Մեղ. Ռէնրիմ.
1 — Պէշիկթաշ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Ր. Հիսար Պայազ. Եէնիգ. Թարապ Պէյգ. Մեղ. Ռէնրիմ.
1 45 Խալ. Գուզկ. Պէյլէր Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպլ. Բալթալիման Պէյգոզ Թարապ Պէյգ. Մեղար. Ռէնրիմ.
2 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկեան Եէնիգ. Թարապ. Պէյգիւր. Մեղ. Ռէնրիմ.
2 45 Գավաք. Խալ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճա. Միրկ. Եէնիգ. Բալթա. Պէյգ. Թարա. Պէյգիւր. Մեղար. Ռէնրիմ.
3 — Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Պայազ. Ալթեն. Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւր. Մեղար. Ռէնրիմ.
3 30 Խալ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բալթ. Պէյգոզ Թարապ. Պէյգիւր. Մեղար. Ռէնրիմ.
4 — Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Պայազ. Ալթեն. Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւր. Մեղար. Ռէնրիմ.
5 — Խալ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւր. Մեղ. Ռէնրիմ. Ր. Ա. Գավաք
6 15 Գավաք. Խալ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթագ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիգ. Պէյգոզ Թարա. Պէյգ. Մեղար. Ռէնրիմ.
7 15 Պէշիկ. Խալ. Գուզկուն. Օրթագ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Վանիք. Ր. Հիսար Պայազ. Գանլըճա Եէնիգ. Թարա. Պէյգ. Մեղ. Ռէնրիմ.
8 30 Պէշիկթաշ Օրթ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիգ. Թարա. Պէյգ. Մեղ. Ռէնրիմ.
9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Ր. Հիսար Պայազ. Գանլըճա Եէնիգ. Պէյգոզ Թարա. Պէյգիւր. Մեղար.
10 5 Գավ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա. Չուպլուգ Բալթա. Պէյգ. Թար. Մեղ. Ր. և Ա. Գավաք.
10 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկ. Ալթեն. Եէնիգ. Թարապ. Պէյգ. Մեղար. Ռէնրիմ.
11 — Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Ր. Հիսար Միրկեան Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւ. Մեղար. Ռէնրիմ.
11 10 Խալ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա. Չուպ. Բալթա. Պէյ.
11 30 Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք.
12 — Պէշիկ. Օրթ. Արնվ. Պէպէկ Պայազ. Եէնիգ. Թարա. Պէյգիւր.

Ապաւոտուն Ռէնրիմէհիլէն ժամ 11ին և 11.40ին, Պէյգոզէն ժամ 1-10ին, Ռէնրիմէն ժամ 2-5ին և կամուրջէն 12-20ին և 1-15ին և երեկոյեան կամուրջէն 8-15ին և 8-30ին, և ժամ 10ին Մեղարէն ... չոգենաւերուն մէջ ... [illegible] ... կամուրջէն խախտ ... [illegible]

Փոքրիկոյն ... Մեղարէն և Բ. Գավաք ... [illegible]